...ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

№ 97.

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй ...ховно Соведэй, ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой орган

(6288) | 1951 оной майн 20, воскресенье | Сэн 20 мүнгэн

Республикын колхозуудта хабарай тарилгын хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байһан тухай

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1951 оной майн 18-най тогтоол

Хабарай тарилгын ябаса тухай асуудалые хаража үзөөд, БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол республикын олон колхозууд һүүлэй табан хоног соо тарилгын хүдэлмэринүүдэй темпые һуладхаа гэжэ тэмдэглэнэ. Энэ оной майн 15-най байдалаар хабарай тарилгын түсэб оройдоо 33 процент дүүргэгдээ, тиихэдэ ороохото ба ороохото-бобово культурануудай түсэб миил 38 процент дүүргэгдээ. Шэнниисэ, хабарай хара таряан болон овёс тарилгын эрхим агротехническэ болзорнуудай үнгэржэ байбашье һаань, элэ культурануудые тарилга үшөө дүүрээдүй.

Республикын олон колхозуудта ячмень, тоһото, техническэ, силоснэ болон овощной культурануудые, тэжээлэй корнеплодуудые, олон жэлэй ногоонуудые болон хартаабхэ тарилга үшөөл үргэнөөр ябуулагданагүй. Прибайкальска, Мухаршэбэрэй, Кударын, Зэдын, Иволгын, Бичурын, Сэлэнгын, Заиграйн аймагуудай колхозуудта хабарай тарилгын хүдэлмэринүүд түрүүнэйхидээл адли удаанаар ба эмхигүйгөөр ябуулагдажа байна.

Хүдөө ажахын Министерство, аймгүйсэдкомууд болон МТС-үүдэй директорнүүд МТС-үүдэй машинно-тракторна паркые үндэр бүтээсэтэйгээр хэрэглэхэ ба колхозуудай мори унаагай хүсые тарилгын хүдэлмэридэ хабаадуулха тушаа шухала хэмжээнүүдые абаагүй гэжэ Министрнүүдэй Совет тоолоно.

Гашейн, Үшөөтэйн, Торини, Цагаан-Усанай, Суулгын болон бусад олон МТС-үүдэй тракторнуудай горьтой хубинь мүнөө болотор нэгэ халаанда хүдэлмэрилнэ. Эмхидхэлэй болон техническэ элдэб янзын шалтагаануудһаа боложо тракторнуудай олоор миин байһанай эсэстэ олохон трактористнууд халаанайнгаа бүтээсын нормонуудые дүүргэнэгүй.

Зэдын, Торини, Сэлэнгын, Мухаршэбэрэй, Түнхэнэй болон бусад аймагуудай колхозуудта тарилгын хүдэлмэринүүдэй шанарые аймагуудай хүдөө ажахын таһагуудай, МТС-үүд болон колхозуудай правлениүүдэй зүгһөө хангалтагүйгөөр хинаһанайнь эсэстэ газар гүйхэнөөр хахалагдана, культиваци муу шанартайгаар хэглэнэ, кондиционнобэшэ ба сэбэрлэгдээгүй үрһэн таригдана, үрһэн муугаар таригдана, тарилгын тогтоогдомол нормонууд эблэгдэнэ, агротехникын бусад заабаринууд дүүргэгдэнэгүй. Жэшээлхэдэ, Торини аймагай «Коммунизм» гэжэ үрһэнэй ажахытай колхоз дотор (правлениинь түрүүлэгшээр агроном нүхэр Грачкин хүдэлмэрилнэ) тракторнуудаар гүйхэн хахалалга (14 сантиметр) хэгдэнэ, агротехникын бусад заабаринууд эблэгдэнэ.

Олохон аймагуудай хүдөө ажахын таһагуудай болон МТС-үүдэй агрономууд тарилгын хүдэлмэринүүдэй шанарые үдэр бүри хинан шалгаха ябадалаа бэелүүлнэгүй, хабарай тарилга дээрэ агротехникын заабаринуудые сахиха талаар тракторна болон таряанажалай бригадануудта шухала эрилтэ табинагүй. Колхозуудай түрүүлэгшэнэр болон таряанажалай бригадануудай бригадирнууд тракторна хүдэлмэринүүдые тогтоогдоһон гуримай ёһоор тушаажа абанагүй.

Бичурын, Зэдын, Мухаршэбэрэй, Заиграйн болон бусад аймагуудай МТС-үүд болон олохон колхозууд МТС ба колхозуудай хоорондохи договорнуудые хангалтагүйгөөр дүүргэнэ.

Хабарай тарилгын хангалтагүйгөөр үнгэргэгдэжэ байһан эдэ бүхы баримтанууд хадаа хабарай тарилгын хүдэлмэринүүдые хаһа саг соонь хээгүй ба муу шанартайгаар хэһэн дээрэһээ олохон колхозуудай хүдөө ажахын культурануудай тон бага ургаса абадаг байһан энээнэй урда тээхи муу хүдэлмэриһөө хүдөө ажахын Министерство, тэрэнэй нютагуудтахи органууд, аймгүйсэдкомууд болон колхозуудай правлениүүдэй үшөө тобшолол хээгүй байһыень гэршэлнэ.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет ингэжэ **тогтообо:**

1. Хабарай тарилга ябуулха талаар гаргаһан алдуунууд болон дутуунуудаа ойрын үдэрнүүдтэ зайлуулаагүй һаа, хатуу харюусалгада хабаадуулагдаха гэжэ Мухаршэбэрэй аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Шадаровта, Бичурын—нүхэр Маниновта, Кударын—нүхэр Марковта, Иволгын—нүхэр Ткачевто ба Зэдын—нүхэр Кругляковто уридшалан һануулха.

2. Колхозуудта тарилгын хүдэлмэринүүдэй ябасые хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилжэ байһан ябадалдань аймгүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэрэй болон МТС-үүдэй директорнүүдэй анхаралые хандуулха ба тэдэнэртэ иимэ эрилтэнүүдые табиха:

а) майн 25 хүрэтэр эртын ороохото культурануудай, овёсой болон ячмениин тарилгын дүүрэхэтэй хамта эртын овощьнуудай, рыжигэй, сахарна свёклын, просын, тэжээлэй корнеплодуудай, силоснэ культурануудай болон олон жэлэй ногоонуудай тарилгые үргэнөөр ябуулжа, эдэ культурануудай тарилгын түсэбые энэ оной июниин 1-һээ оройтонгүй дүүргэхээр хараалха;

б) бүхы тракторнуудай түхэреэн суудхын хүдэлмэри, тракторист бүхэнэй халаанайнгаа үйлэдбэриин нормонуудые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ ябадал хангажа, тракторна бригадануудай хүдэлмэринүүдые һайжаруулха хэмжээ абаха;

в) тракторнуудые, прицепной машинанууд болон зэмсэгүүдые техническэ талаарнь харууһалгын гуримууд болон графигуудые нарииаар сахиха ябадал хангаха;

г) мори унаагаар хэхэ тарилгын хүдэлмэринүүдэй түсэбые колхоз бүхэнэй заатагүй дүүргэхэ ябадал хараалжа, олон тоото морид болон сарнуудые газар хахалалгада ба тарилгада хабаадуулха.

3. БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерстводэ, аймгүйсэдкомууд болон МТС-үүдэй директорнүүдтэ иимэ эрилтэ табиха:

а) тарилгын хүдэлмэринүүдэй шанарые хинаха ябадалые эрид шууд шангадхаха, гүйхэнөөр хахалхагүй, газар хахалха ба культиваци хэхэдээ далан гаргахагүй, кондиционнобэшэ ба сэбэрлэгдээгүй үрһөөр тарихагүй, үрһэ гүйхэнөөр ба муугаар тарихагүй, тарилгын тогтоогдомол нормонуудые бага болгохогүй гэхэ мэтэ. Агротехникые эблэһэн хүнүүдые хатуу харюусалгада хабаадуулха;

б) тарилгын хүдэлмэринүүдэй шанарай түлөө, ургаса дээшэлүүлхэ тушаа агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые (үрһэ дулаасуулха, хэрээһэтүүлжэ ба нарин рядтайгаар тариха, хүрьһэ үтэгжүүлхэ ба бусад) бэелүүлхын түлөө агрономуудай эрилтэнүүд болон харюусалгые дээшэлүүлхэ;

в) колхозуудтай МТС-үүдэй хэһэн договорнуудые ба тэдэнэй хэлсээнүүдые ямараар дүүргэжэ байһаниие саг соонь шалгажа байха; уялгануудые эблэһэн баримтануудай бии байгаа һаань, бэе бэедээ эрилтэ табиха ябадал хангаха;

г) тарилгын хүдэлмэринүүдэй шанарые колхозуудай түрүүлэгшэнэрэй ба таряанажалай бригадануудай бригадирнуудай үдэр бүхэндэ шалгаха ба тушаан абаха ябадал хангаха;

д) колхозуудые, таряанажалай болон тракторна бригадануудые оперативнаар хүтэлбэрилхэ ябадалаа шангадхаха; тарилгын хүдэлмэринүүдэй ябасые һайнаар мэдэхэ, тарилгые һаатуулһан шалтагаануудые элирүүлхэ, эдэ шалтагаануудые зайлуулхадань колхозууд болон бригадануудта туһалха түргэн хэмжээнүүдые абаха;

е) трактористнууд болон колхознигуудай дунда ажалай жаяг заршам шангадхалгада онсо анхарал хандуулха, доторой гурим нарииаар сахиха;

ж) тракторна бригадануудай хүдэлмэрилэгшэдэй культурно-ажабайдалай условинуудые һайжаруулха.

4. Тарилгын хүдэлмэринүүдэй темпнүүдые эрид шууд шангадхахатайгаа хамта пар хахалалгын түсэбые дүүргэхэ ябадал хангаха, сабшалан һайжаруулха ба таряанай газар уһалха хүдэлмэринүүдые үргэнөөр ябуулха гэжэ БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерствые, аймгүйсэдкомууд болон МТС-үүдэй директорнүүдые уялгалха.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Д. ЦЫРЕМПИЛОН.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй хэрэгүүдые эрхилэгшын орлогшо Г. РАЕВА.

Улан-Удэ город, Соведүүдэй Байшан.

Коммунистнуудай эдэбхиие улам дээшэлүүлхэ

...най республикын бүхы аймаг ба городуудта партийна конференцинүүд боложо, партийна организацинуудай хэһэн хүдэлмэриин ...дые согсолоо. Партийна комитедүүдэй тоосоонуудые зүбшэн ...хэ, тэдэнэй хүдэлмэриие коммунистнууд бүхы талаһаань хаража шалгажа үзөө. Шүүмжэлэл ...рыгөө шүүмжэлэл дэлгэрүүлхэ, партийна хүтэлбэрилхы ...удай ажал-ябуулгадахи дутуунууд конференцинүүд дээрэ ...үлэгдэһэн байна.

...ртийна органуудай харюусалгые дээшэлүүлхэ, партийна ...нитые улам эдэбхитэй ба үүсхэлтэй болгохо, партидоторой ...дэмэриие саашадань һайжарулха, партидоторой демократиин ...ципүүдые хэлбэришэгүйгөөр ...а тухай асуудалнуудта конференцинүүд гол анхаралаа хандуулһан байна. Партидоторой демократиин принципүүдые зарим ...удай ба горкомуудай эбдэһэн баримтанууд партийна конференцинүүд дээрэ хурсаар шүүмжэлэгдэһэн байна. Зарим партийна ...мэрилэгшэдэй зүгһөө захирха, ...рха, партийна ниитэтэй холбоогоо барисаагүйгөөр хүдэлмэрилхэ ...нэй эдэбхи үүсхэлые дээшэлүүлхын түлөө оролдодоггүй ябадал мүн лэ хурсаар ...шэлэгдэһэн байна. ВКП(б)-гэй Мухаршэбэрэй айкомой хүдэлмэриие абажа үзээ. ВКП(б)-гэй ай...дaa партийна эхин организацинуудаа канцелярскаар, албан ёһоор хүтэлбэрилдэг, коммунистнуудтаяа нигта холбоо барижа ябуулжа шадаагүй байгаа. ...ийна ниитын эдэбхи үүсхэлые ...лүүлхын хойноһоо хүсэд ...одоггүй, партийна олониитэдэ ...р түшэглэдэг дээрэһээ тус ай...ба тэрэнэй бюро аймагай урда табигдаһан политическэ ба ажахын шухала асуудалнуудые шиидхэхэ талаар ехэхэн ...алнуудтай байгаа гэжэ һая болоһон аймагай партийна конференци дээрэ коммунистнууд ...шүүмжэлээ. Коммунистнуудай шүүмжэлэлнүүдтэ ба эрилтэдэ анхаралгүйгөөр хандадаг, ...тэһээ таһарһан, хүн зонтой ...лдэхэ дурагүй, ехэрхүү зан ...даг дээрэһээнь тус айкомой ...тарь байһан нүхэр Е. Стулев конференци хүдэлмэриһөөнь ...һэн байна.

...ртиин гэшүүдые ба кандидатуудые хүмүүжүүлхэ большевистскэ һургуули—партийна суглаанууд болбол коммунистнуудай эдэбхиие ...лүүлхэ хэрэгтэ айхабтар ехэ ...тэй. Партийна суглаануудые ...олзор соонь үнгэргэхэ, тэндэ политическэ болон ажахын шухала асуудалнуудые табиха ба тэдэниие ...эн хэлсэлгэдэ коммунистнуудые эдэбхитэйгээр хабаадуулха гээшэ угаа ехэ удхашанартай. Гэбэшье, ВКП(б)-гэй зарим айкомууд ба райкомууд энэ шухала хэрэгые тоодоггүй байна. Жэшээлхэдэ, ВКП(б)-гэй Ахын айком партийна эхин организацинуудайнгаа үүргые дээшэлүүлхын түлөө ходо доо оролдодоггүй байгаа. Тэндэхи партийна зарим эхин организацинуудта партийна суглаанууд тон үсөө болодог, партийна суглаа бэлэдхэлгэдэ ба тэндэ табигдаһан асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ коммунистнууд хабаадалсадаггүй шахуу. Тус аймагай Молотовой нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин парторганизациин коммунистнууд нүхэд Бамбагаева, Жубаева, Хандаков гэгшэд айкомой тоосоото үе соо партийна суглаан дээрэ нэгэшье удаа үгэ хэлээгүй байха юм.

Партийна комитедүүдэй хүдэлмэридэ бии байгаа алдуу дутуунуудые шүүмжэлэн элирүүлхын, партийна хүдэлмэрилэгшэдэй ажал-ябуулгые хинан шалгахын тулада, шухала шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхын тулада партийна комитедүүдэй пленумүүд ба партийна активай суглаанууд саг үргэлжэ зарлагдажа байха ёһотой. Гэбэшье, ВКП(б)-гэй зарим айкомууд ба райкомууд партиин энэ эрилтые бодото дээрэнь үшөө бэелүүлнэгүй. ВКП(б)-гэй Мухаршэбэрэй, Баргажанай, Ахын ба бусад зарим айкомууд хадаа пленумүүдые ба партийна активай суглаануудые тон үсөөнөөр үнгэргэдэг байгаа.

ВКП(б)-гэй Уставай ёһоор, партиин гэшүүдтэ ехэ эрхэнүүд үгтэдэг юм. Гэхэтэй хамта, партийна жаяг заршам нигтаар сахиха, партиин директивэнүүдые ба шиидхэбэринүүдые түйсэд бэелүүлхэ гэһэн үндэр ба харюусалгата уялганууд коммунистнуудай урда табигдадаг. Шиидхэбэринүүдэй баталагдан абтаһанай һүүлээр, партийна организаци ба коммунист бүхэнэй бүхы хүсэ шадабариень тэдэ шиидхэбэринүүдые хэрэг дээрэ бэелүүлхэ ябадалда зорюулха тон шухала гэжэ парти заадаг.

Партиин энэ заабариие дүүргэхын тулада ВКП(б)-гэй горкомууд, райкомууд ба айкомууд хадаа партийна бүхы хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ, гүйсэдхэлэй шалгалтые ба хиналтые большевистскээр эмхидхэхэ зэргэтэй.

ВКП(б)-гэй обкомой IV пленумэй шиидхэбэриие хүтэлбэри болгон, партийна организацинууд хадаа коммунистнуудайнгаа урда эрилтэнүүдые табижа, тэдэнэй эдэбхи үүсхэлые улам дээшэлүүлжэ, республикынгаа ажахы ба культурые саашадань хүгжөөхэ зорилготой.

ҺУРГУУЛИНУУДАЙ ЭКЗАМЕНУУД

РСФСР-эй гэгээрэлэй Министр нүхэр И. А. Каировтай хөөрэлдөөнһөө

...ссийска Федерациин һургуулинуудай бүхы классуудтахи һуралсалай занятинуудынь майн 19-дэ ...бэ. Нэгэ класснаа нүгөөдэдэ ...ын ба дүүргэлгын экзаменүүд болбосоролой аттестат абалгын экзаменууд майн 21-һээ эхилхэ ...

...ольшевистскэ парти, Советскэ ...тельство, нүхэр И. В. Сталин ... арадай эрдэм болбосоролые ...өөхын тулада сусаршагүй ехэ ...ал оролдолго гаргана. Советскэ һургуули—дэлхэй дээрэ эгээн ..., эгээн прогрессивнэ һургуули. Энэ хадаа манай ороной залуушуул тэндэ гүнзэгы эрдэм олгожо, ... талаарнь хүмүүжүүлнэ, хүбүүд ба басагадые дээдэ эрдэмтэй ..., бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө шэн габьяата тэмсэгшэд болгон ургуулна.

...ветскэ Союз дотор арадай гэгээрэлдэ зорюулагдадаг һомололго ...оо ургана. Энэ жэлдэ ...СР-эй Гүрэнэй бюджедһээ гэгээрэлэй хэрэглэлдэ 22 миллиард ... түхэриг гаргашалхаар хараалагдаа. Российска Федерацида мүнөө 119 мянга үлүүтэй һургуули бии. Тэндэ 18 миллион ... һурана.

...ыкознаниин асуудалнуудаар ... И. В. Сталинай гениальна ... хадаа үхибүүдые ород хэлэндэ ба түрэлхи хэлэнүүдтэнь һургаха хэрэг үндэһөөрнь һайжаруулгада, советскэ һургуулида угаа ехэ удхашанартай. Вождиин зохёолнуудаар зоригжоһон советскэ багшанар хэлэнүүдые заалгаяа һайжаруулаа.

Академик И. П. Павловай физиологическа һургаалай проблемэнүүдтэ зорюулагдаһан дискуссиин үндэһөөр, һургуулинуудта биологическа дисциплинэнүүдые, хүнэй анатоми ба физиологи заалга һайжаруулагдаа.

Хэдэн арбаад мянган багшанар һурагшадай эрхим һайн ойлгосо түйлаа. Москвада, жэшээнь, 3.627 педагогуудай нэгэшье һурагшань нэгэ класстаа хоёрдохи жэлээ үлөөгүй байха юм.

Российска Федерациин һургуулинуудай 10 миллион үлүүтэй һурагшад дүүргэлгын ба нүгөөдэ класстаа оролгын экзаменуудые бариха байна. Үйлэдбэриһөө таһарангүйгөөр ябажа, хүдэлмэришэн залуушуулай һургуулинуудта һураһан 500 мянга шахуу эдир хүбүүд ба басагад мүн тэрэл программын ёһоор экзаменуудые бариха юм.

Заочно дунда һургуулинуудта баһал экзаменууд үнгэргэгдэхэ.

(ТАСС).

Улаан туг абаба

ИВОЛГА. **(Телефоноор абтаба).** Аймагай колхозууд хабарай тарилгые агротехническэ богонихон болзор соо дүүргэхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэнэ. Тракторна ба таряанажалай бригадануудай, колхозуудай ба сомонуудай, сельскэ Соведүүдэй хоорондо социалистическэ мүрысөөн үдэр бүри үргэдэнэ. Энээндэ түрүүлхын түлөө тэмсэл хаа хаанагүй дэлгэрнэ.

ВКП(б)-гэй айком ба аймагай Соведэй гүйсэдком социалистическэ мүрысөөнэй ябасые һаяхан хаража үзөөд, «Улаан Оронго» колхозые (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Д. Цыренжапов) социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлээ гэжэ тоолон, өөһэдынгөө дамжуулгын Улаан тугые барюулба.

Тус колхоз һүүлэй мэдээгээр 1158 гектар талмайда тарилга хээ. Колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг Саянтын МТС-эй тракторна бригаданууд түргэнөөр аад, һайн шанартайгаар тариһан байна. Жэшээлхэдэ, нүхэр Базар-Сада Дымбрылов дизельнэ трактортаа хоёр сеялкэ шагтагалаад, 35 гектарта тарилга хэхын оронд мүнөө халаан соогоо 47—50 га хүрэтэр, эрхим һайн шанартайгаар тарина. Колёсно тракторнуудта ябадаг трактористнууд нүхэд Чимит-Цырен Халзанов, Мижит-Доржи Арьяев болон бусад 14 га хахалха түсэбтэй аад, халаан соогоо 19—21 гектар хүрэтэр хахална.

Мүн трактористнууд Г. Раднаев, Д. Цыреторов болон бусад халаанайнгаа даалгабариие 120—125 процент дүүргэнэ. Эдэнэр тракторнуудайнгаа хойноһоо техническэ харууһалга һайжаруулжа, тэдэнэй эбдэрхэ ба һаатаха ябадалые бүрин усадхаа. Тус колхозой поли дээрэ ябадаг тракторнууд түхэреэн суудхэ соо хүдэлмэрилнэ.

Үндэр шагналда хүртэһэндөө урмашаһан энэ артелиин гэшүүд тарилгын темпые улам хурдадхаха, тэрэнэй шанарые һайжаруулха талаар дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаад, тус колхозой гэшүүдтэй хамта түрүү һууриияа алдангүй, улаан тугаа батаар барихын түлөө тэмсэнэ.

Б. Цыренова.

Унжагайрһан хэбээрээ

Байгша оной апрелиин 30-да партиин обкомой бюро болбол Сэлэнгын МТС-эй директор нүхэр Кузьминай мэдээсэлые зүбшэн хэлсэхэдээ, тус МТС-эй харьяата колхозуудта хабарай полевой хүдэлмэринүүдэй ехээр унжагайруулагдажа байһые тэмдэглэһэн ба зохихо шиидхэбэри гаргаһан байгаа.

Гэхэ зуура, МТС-эй ба колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд тус шиидхэбэриие дүүргэхэ талаар зохихо хэмжээ абаагүй. Энээниие юун гэршэлнэб гэхэдэ, майн 16-най байдалаар, МТС-эй харьяата 6 колхозуудай нэгэниишье эртын культурануудай тарилгые дүүргэжэ шадаагүй, оройн культурануудай тарилга эхилээгүй байха юм. Тээд дурсагдаһан колхозууд үрһөөр дутамаг дээрэһээ эртын культурануудые тариха гүрэнэй түсэбүүдые дүүргэжэ шадахагүй, харин тэрэнэйнгээ оронд овёс ба бусад оройн ороохото культурануудые нэмэжэ тариха болоһон байна. Жэшээлхэдэ, Кировэй нэрэмжэтэ колхоз—730 гектар, Сталинай—815 гектар овёс тариха юм.

Хабарай полевой хүдэлмэринүүдэй унжагайржа байбашье, эдэ колхозууд арга боломжонуудаа дүүрэнээр хэрэглэхэ хэмжээнүүдые абанагүй. Мори унаа тон үсөөнөөр хэрэглэгдэнэ. Тракторнуудай һаатаха ушар олон. Жэшээлхэдэ, горючи саг соонь асарагүйһөө шалтагаалжа, 18 партсъездын нэрэмжэтэ колхозой полинууд дээрэ хүдэлмэрилдэг тракторна № 10 бригадада хоёр трактор майн 16-най үдэр миин байгаа. Тус колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг тракторна № 11 бригадын нэгэ «НАТИ» трактор муугаар заһабарилагдаһан дээрэһээ эбдэржэ, 2 үдэр соо зогсоһон байха юм. Юуб гэхэдэ, энэ тракторые үбэл заһабарилхадаа, хоёр янзын — шарикова ба роликово, тэрэ мүртөө комбайнай подшипник табиһан байгаа. Мүн Кировэй ба бусадшье колхозуудай полинууд дээрэ хүдэлмэрилдэг тракторнуудай эбдэрһэн баримтанууд элирүүлэгдэнхэй.

МТС-эй тракторна бригаданууд машинануудаа часай графигаар хүдэлмэрилүүлнэгүй. Зарим бригаданuудта, жэшээнь, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой полинууд дээрэ хүдэлмэрилдэг бригаданuудта һүниин халаан эмхидхэгдээгүй байна. Молотовой нэрэмжэтэ—хүдөө ажахын артельдэ хүйтэн болобо гэжэ шалтаад, майн 14—15-най үдэрнүүдтэ механизаторнууд ба колхознигууд хүдэлмэрилөөгүй.

Тарилгын шанарай түлөө тэмсэл хэгдэнэгүй. Энээниие юун гэршэлнэб гэхэдэ, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой таряанажалай № 1 бригадада гектар бүриин 150 килограмм үрһэ хаяха ёһотой аад, 100 гектар талмай дээрэ га бүриин 115 килограмм хаяһан байна. Үрһэ хаяха нормые багадхаһан баримта Кировэй нэрэмжэтэ колхозой Собенниковэй бригадада үзэгдэнэ. Үрһэ агаараар дулаасуулан тариха хүдэлмэри мүн лэ эмхидхэгдэнэгүй. Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо һайнаар заһабарилагдаагүй тракторна гурбан сеялкэ ябуулагдана. Энэнь тарилгын шанарые нилээд доошолуулна. Сталинай, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта хороор угаагдаагүй үрһөөр тариһан байна. 18 партсъездын нэрэмжэтэ колхозой (түрүүлэгшэнь нүхэр Герасимов) Большая Манжа гэжэ нютагтахи поли дээрэ 17 гектар газар гүйхэнөөр хахалагдаһан байгаа. Тракторна бригадануудай хүдэлмэриие саг соонь шалгадаггүй, тушаажа абадаггүй байба. Жэшээлхэдэ, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой таряанажалай № 2 бригадын бригадир нүхэр Шагдуров тракторна бригадын хүдэлмэриие үдэр бүри тушаажа абахын оронд, 2—3 хоноод тушаажа абана. МТС-эй агрономууд, илангаяа ахалагша агроном нүхэр Куланова тарилгын шанарые муугаар шалгадаг мүртөө колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдһөө шанга эрилтэ хэдэггүй байна.

Колхознигууд ба трактористнуудай дунда социалистическэ мүрысөөн ёһо тэдыгээр эмхидхэгдэһэн байха юм. Олон трактористнууд хэнтэй, ямар бригадатай мүрысэһэнөө мэдэнэгүй. Трактористнуудай дунда кубанска солото тракторист Иван Бунеевэй ба Түнхэнэй МТС-эй тракторист нүхэр Сороковиковой уряа зүбшэн хэлсэгдээгүй байһаар. Тракторна бригадануудай механизаторнуудай дунда ороной түрүү механизаторнуудай ... дуршэл муугаар дэлгэрүүлэгдэнэ.

Колхознигууд ба трактористнуудай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулагданагүй. Кировэй, Тельманэй, Молотовой, 18 партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудай полевой стануудта улаан булангууд эмхидхэгдээгүй байха юм. Сталинай нэрэмжэтэ колхозой таряанажалай № 1, № 2 бригадануудта улаан булангууд бии болобошье, һайнаар түхеэрэгдээгүй, ном, журнал хомортой, газетэ сэг соонь абадаггүй байна. Полевой стануудта ханын газетэ, «дайшалхы хуудаһанууд» таргагдадаггүй. Олохон полевой стануудта показателиин досканууд түхеэрэгдээгүй байна. Тарилгада ябадаг колхознигууд ба механизаторнуудта байра дээрэнь ошожо кино харуулха хүдэлмэри эмхидхэгдэнэгүй. Радиоприёмнигууд нэгэшье полевой станда тодхогдоогүй. Колхозуудай парторганизацинуудай секретарьнууд, МТС-эй директорые политическэ талаарнь орлогшо нүхэр Жарков тарилгашалай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри һайжаруулха хэмжээ абанагүй. Тарилгада ябаһан колхознигууд ба механизаторнуудай ажаһуудалай условинууд муу. Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлмэрилдэг тракторна № 7 бригадын механизаторнууд Эрээн Гуя гэжэ нютагай полевой станда орогүй, шала дээрэ унтадаг байна. Кировэй нэрэмжэтэ колхозой таряанажалай № 3 бригадын колхознигууд байра муутай. Тэдэнэй кухни, столово ба хамтын байрань үйтан, муухай байха юм. Колхозуудай нэгэшье полевой станда бани түхеэрэгдээгүй. Тарилгада ябаһан колхознигууд ба трактористнуудта зорюулжа нүүдэл худалдаа наймаан эмхидхэгдэнэгүй. Мүн тэдэндэ элеэ хоол эмхидхэхэ хүдэлмэри хэгдэнэгүй.

Гадна, тус МТС-эй харьяата колхозуудта эртын пар хахалагданагүй шахуу. Элэ колхозууд 5270 гектар пар хахалха түсэбтэй аад, майн 16-най байдалаар 1378 гектар пар хахалһан байна. 18 партсъездын нэрэмжэтэ колхоз 750 гектар пар хахалха аад, мүнөө хүрэтэр эхилээгүй байна. Кировэй, Тельманэй, Молотовой, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд майн 10-һаа 15 хүрэтэр нэгэшье гектар пар хахалаагүй.

Сэлэнгын МТС-эй дирекци, тэрэнэй харьяата колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ВКП(б)-гэй обкомой бюрогой шиидхэбэриие дүүргэхын тула бүхы хүсэеэ табяагүй байна.

Г. Данзанов, манай корреспондент.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Агитационно хүдэлмэриин удхашанар ехэ

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой IV пленум ниитын малажалые хүгжөөхэ ба хүдөө ажахын культурануудай ургасые дээшэлүүлхэ талаар тон ехэ зорилгонуудые партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органуудай үмэнэ табиһан байна.

Эдэ зорилгонуудые бэелүүлэн, манай партийна организаци хүдөө ажахын культурануудай тарилгые богони болзор соо, эрхим шанартайгаар дүүргэхэ, үндэр ургаса абаха ябадал хангаха хэмжээнүүдые хараалһан юм. Механизаторнуудай дунда ябуулагдаха агитационно-ниитын хүдэлмэридэ ехэ анхарал хандуулагдаа. Тиигэжэ тарилгын эхилхэһээ урда тээ агитационно-ниитын хүдэлмэриин түсэб табигдаһан, агитаторнууд томилогдоһон байха юм.

Мүнөө манай МТС-эй тракторна бригаданuудта 20-оод агитаторнууд хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр техникые дүүрэн ашаглаха, часовой графигаар хүдэлмэрилхэ асуудалаар механизаторнуудай үйлэдбэриин зүблөөнүүдые хэдэн удаа үнгэргөө. Мүн коммунизмын агууехэ баригануууд тухай, табанжэлэй түсэбэй дүүргэлгын дүнгүүд тухай, уласхоорондын байдал тухай 10 гаран хөөрэлдөөнүүд хэгдээ.

Манай агитаторнууд «дайшалхы хуудаһануудые» саг үргэлжэ гаргадаг. Гадна, трактористнуудай хэһэн хүдэлмэриин дүнгүүдые бригадынгаа показателиин доска дээрэ үдэшэ бүхэндэ тэмдэглэдэг. Удаадахи хөөрэлдөөн соогоо агитаторнууд нормоо дүүргэһэн, горючи алмаһан трактористнуудай ажалай дүй дүршэл тухай, халаанайнгаа даабариие дүүргээгүйшүүлэй дутуу дунданууд тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэжэ үгэдэг. Иимэ хөөрэлдөөнүүд бүхы бригадаараа нормоёо дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ нилээд туһалдаг байна.

Мүн үдын забһарлалгын үедэ агитаторнууд трактористнуудта шэнэ газетэнүүд ба журналнуудһаа материалнуудые уншажа үгэдэг. Илангаяа коммунизмын агууехэ барилгануудай ябаса тухай, Корея, Вьетнам ба бусад оронуудтахи событинууд тухай механизаторнууд ехэ һонирходог байна.

Логовскиин нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг тракторна бригадын агитатор Михаил Фомич Попов илангаяа һайнаар хүдэлмэрилнэ. Нүхэр Попов эрхим трактористнуудай дүй дүршэл тухайда ба бусад темэнүүдээр 10 гаран хөөрэлдөө үнгэргөө, «дайшалхы хуудаһануудые» оло дахин гаргаа. Нүхэр Попов өөрынгөө хөөрэлдөөнүүдые нютагай ажабайдалай баримтануудтай, трактористнуудай үдэр бүриин ажалай бүтээсэтэй нигта холбоотойгоор ябуулдаг. Энэнь трактористнуудай эдэбхиие, ажалай бүтээсые нилээд дээшэлүүлнэ.

Агитатор Поповой хүтэлбэрилдэг № 1 бригада Бичурын аймаг соохи түрүү бригаданuудай нэгэниинь болонхой. Тус бригадын трактористнууд часовой графигаар хүдэлмэрилнэ, үдэрэйнгөө нормонуудые хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. Трактористнууд нүхэд Спиридон Попов, Иннокентий Захаров ба бусад 8 халаан соо тус тустаа 72 гектарай орондо зөөлэн хахалалгада оруулхада 80 гектарһаа дээшэ хахалжа, горьтойхон хэмжээнэй горючи ба тоһодолгын материалнуудые алмаба. Үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлмэрилжэ байһан механизаторнууд энэ бригадада олон.

Харлунска сомоной Кировэй нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхоздо хүдэлмэрилдэг Ринчин Очировай хүтэлбэрилдэг № 8 бригада мүн лэ һайнаар хүдэлмэрилнэ. Эндэ агитационно-ниитын хүдэлмэри һайнаар табигданхай. Энээнэй ашаар тус бригадынхид халаанайнгаа нормонуудые хододоо үлүүлэн дүүргэдэг. Энэ бригадада агитатораар хүдэлмэрилдэг нүхэр Ефимов агитационно хүдэлмэри һайнаар ябуулна. Агитатор Ефимов болбол трактористнуудтай хөөрэлдөө үнгэргэдэг, үдын забһаралгын үедэ газетэ ба журналнуудые, шэнэ шэнэ материалнуудые тэдэндэ уншажа үгэдэг, мүн «дайшалхы хуудаһануудые» саг соонь гаргадаг, бригадын показателиин доска дээрэ трактористнуудай ажалай бүтээсые үдэр бүхэндэ бэшэдэг байха юм. Гадна, нүхэр Ефимов трактористнуудайнгаа дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээ.

Нүхэр Ефимов болбол агитационно хүдэлмэри ябуулхаһаа гадна, үндэр бүтээсэтэ ажалай үльгэр жэшээ харуулна. НАТИ трактор дээрэ хүдэлмэрилхэ зуураа, нүхэр Ефимов 7 гектар нормын орондо үдэр бүхэндэ дунда зэргээр 9—10 гектар эрхим шанартайгаар хахална. 8 халаанай туршада тракторист-агитатор 352 килограмм горючи алмаа.

Нүхэд Цыбанов, Лумбунов ба бусад агитатор Ефимовэй жэшээгээр хүдэлмэрилжэ, үндэр бүтээсэ туйлана. Тэдэнэр часовой графигаар ажаллана, хабарай тарилгые богони болзор соо, эрхим шанартайгаар дүүргэжэ, үндэр ургаса абахын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэнэ.

МТС-эй партийна организаци 10 хоноод лэ агитаторнуудай семинар үнгэргэжэ, тэдэнэй хүдэлмэриин дүй дүршэл андалдалга эмхидхэнэ, мүн тэдэндэ заабари үгэнэ.

Эдэ бүгэдэ хадаа механизаторнуудай дунда ябуулагдадаг агитационно-ниитын хүдэлмэриие һайжаруулха ябадалда нилээд туһална, трактористнуудай ажалай бүтээсые дээшэлүүлнэ.

Ф. Унагаев, Бичурын аймагай Окино-Ключевской МТС-эй директорые политическэ талаар орлогшо.

Коммунистнууднай түрүү зэргэдэ

Манай партийна организаци полевой хүдэлмэриие амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө хабарай тарилгын эхилхэһээ түрүүн хэдэн хэмжээ-ябуулгануудые хараалһан байна. Дүй дүршэл ехэтэй агитаторнуудые хабарай тарилгын шухала участогуудта хубаарилан табиһан байнабди. Тэдэнтэй семинар үнгэргөө һэмди. 14 коммунистнуудаймнай 5-нь мүнөө тарилга дээрэ хүдэлмэрилнэ. Тэдэ 5 коммунистнуудһаа нэгэ партгруппа байгуулагданхай. Группарторгоор коммунист Иванов томилогдонхой. Тус группада хэрэгтэй литература, газетэнүүд, журналнууд, плакадууд ба лозунгнууд бии юм. Тарилгын эхилһээр 2 удаа ханын газетэ, 5 «дайшалхы хуудаһанууд» гаргагдаа.

Агитаторнууд Жамбалдоржиев, Иванова, Эрдынеев, Гармаев ба бусад дайнай хойто тээхи сталинска табанжэлэй түсэбые дүүргэлгын дүнгүүд тухай, үндэр ургаса туйлаха талаар колхозно таряашадай урда табигдаһан зорилгонууд тухай хөөрэлдөөнүүдые тарилгашадай дунда саг үргэлжэ үнгэргэнэ.

Полевой хүдэлмэриин ябаса тухай асуудал коммунистнууд хододоо зүбшэн хэлсэдэг. Жэшээлхэдэ, эндэ һаяхан үнгэрһэн партийна суглаан дээрэ хабарай тарилгын үедэ коммунистнуудай үүргэ тухай, бригаданuудта ниитэ-политическэ хүдэлмэриин ямар байһан тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Хабарай тарилгын түрүүшын үдэрнүүдтэ агротехникые эблэһэн баримтануудые гаргаһан, гээгдэнги участогуудтаа бидэнэр анхаралаа хододоо хандуулдаг байнабди. Тэрэнэй ашаар тэдэ дутагдалнууд гүйсэд усадхагдаа.

Бичурын колхозуудай уряае дэмжэн, богонихон болзор соо һайн шанартайгаар тарилга хэжэ дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөн колхознигуудай ба механизаторнуудай дунда дэлгэрээ. Тэдэнэр гектар бүхэнһөө дунда жэшээгээр 12,6 центнер ургаса хуряаха гэһэн уялга абанхай. Энэ мүрысөөе коммунистнууд толгойлно. Табан хоног бүри хүдэлмэриин дүнгүүдые гаргаад, түрүү бригадада партийна организациин ба колхозой правлениин дамжуулгын Улаан туг үгэдэгбди. Мүн тарилга дээрэ стахановскаар ажалладаг хүнүүд хүндэлэлэй доскада бэшэгдэнэ. Һүүлшын 5 хоногой туршада хэгдэһэн хүдэлмэриин дүнгүүдэй ёһоор, хүндэлэлэй доскада эрхим сеялкэшэд нүхэд Ц. Дугаров ба П. Игумнов гэгшэдэй нэрэ бэшэгдэнхэй.

Манай колхоз 8 хоногой туршада эртын орооһото культурануудай тарилга дүүргээд, мүнөө овёс, ячмень ба бусад культурануудые тарижа дүүргэхээ байна.

Коммунистнууднай хабарай тарилгын бүхы участогуудта түрүү үүргэ дүүргэнэ.

Ц. Ринчинов, Хоринн аймагай «III Интернационал» колхозой парторганизациин секретарь.

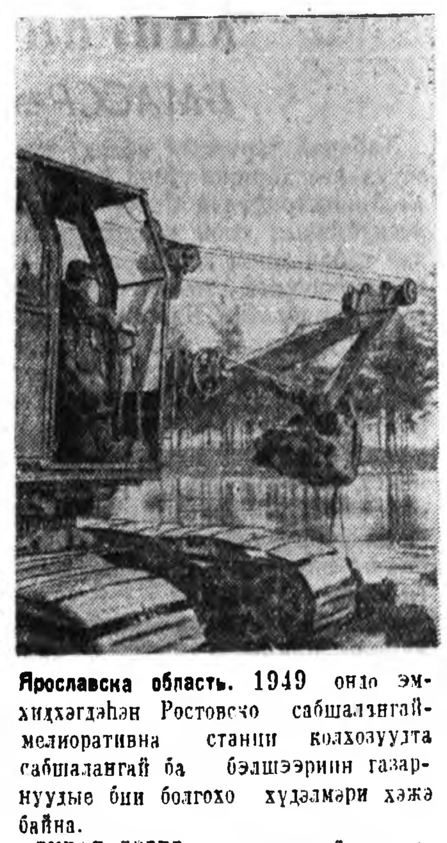

Ярославска область. 1949 ондо эмхидхэгдэһэн Ростовско сабшалангай-мелиоративна станци колхозуудта сабшалангай ба бэлшээриин газарнуудые бии болгохо хүдэлмэри хэжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: экскаваторай машинист С. Г. Егоров магистральна канава малталга дээрэ хүдэлмэрилжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Һайнаар түхеөрэгдэһэн улаан булан

Бичурын аймагай Заганай сомоной «Коммунизм» гэжэ томодхогдоһон колхозой полевой станда улаан булан бии. Хабарай тарилгые амжалтатайгаар дүүргэжэ, баян ургаса хуряахыень колхознигуудые уряалһан лозунгнууд, элдэб плакадууд тэндэ элбэг. Показателиин доска, колхознигуудай абаһан социалистическэ уялганууд эли тодо газарта хадаатай.

Ажалайнгаа һүүлээр колхознигууд улаан буландаа ерэжэ, шэнэ газетэ ба журналнуудые, һонин номуудые уншана. Тэдэнэр шатар, даам наадана. «Родина» гэжэ радиоприёмник тэндэ тодхогдонхой. Түрэл Москваһаа, Улан-Удэһээ ба бусад городуудһаа колхознигууд элдэб һонинуудые, хүгжэм болон дуунуудые шагнадаг юм.

Тэндэ неделилээ хэдэ дахин лекци ба хөөрэлдөөнүүд болоно. Коммунизмын агууехэ барилганууд тухай, байгаалиие шэнэдхэн хубилгаха сталинска түсэб тухай, уласхоорондын байдал тухай лекцинүүдые колхознигууд шагнаһан байна.

Ю. Дагбаев.

Агитаторой блокнодой ээлжээтэ номер

«Агитаторай блокнодой» 9-дэхи номер ород ба бурят-монгол хэлэн дээрэ хэблэгдэн гаргагдаба.

Тус номер «Промышленна предприятинуудай парторганизациин агитаторнуудай патриотическа уялга» гэһэн түрүү бэшэгтэй. Ниитэ-политическэ хүдэлмэриин дүй дүршэлнүүд тушаа иимэнүүд статьянууд ба материалнууд бии: Ф. Уныча ев — «Тракторна бригаданuудта агитационно хүдэлмэри», И. Полякова —«Хабарай тарилгын үедэ агитаторнуудай хүдэлмэри», Т. Громовэ—«Агитаторнууд — мүрысөө эмхидхэгшэд».

Түрүү дүй дүршэлэй трибуна гэһэн раздел соо Сэлэнгын аймагай XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой луговод А. И. Батышевай «Сабшалан һайжаруулгаар минии хүдэлмэриин дүй дүршэл» гэһэн хөөрөөн толилогдонхой.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Ука[з]

СССР-эй хүдөө ажахын Министерствын сист[емэдэ] малажалай талаар хүдэлмэрилдэг, Бурят-Монг[ол] АССР-эй хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые [ба] хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые орденууд [ба] медальнуудаар шагнаха тухай

Үни удаан ба һайнаар хүдэлмэрилһэнэйнь түлөө шагнаха:

ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР

Зарубин Петр Яковлевичые — Түнхэнэй районой зоотехническо-ветеринарна участогай ветеринарна фельдшерые.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

1. **Кубышкин** Иосиф Трофимовичые— Тарбагатайн районой Б-Куналейскэ зоотехническо-ветеринарна пункт даагшые.
2. **Левченко** Владимир Михайловичые—Заиграйн районой хүдөө ажахын таһагай главна ветеринарна врачые.
3. **Мохосоев** Молонтой Ефимовичые—Баргажанай районой хүдөө ажахын таһагай зоотехнигые.
4. **Петрушин** Иван Тимофеевичые —Сэлэнгын районой Жаргалантын зоотехническо-ветеринарна участок даагшые.
5. **Семенов** Евстифей Терентьевичые—Заиграйн районой Ново-Брянска зоотехническо-ветеринарна пункт даагшые.
6. **Шадрин** Иван Александровичые—Байкало-Кударын районой хүдөө ажахын таһагай главна ветеринарна врачын уялга дүүргэгшые.
7. **Буторин** Гавриил Александровичые—Сэлэнгын районой хүдөө ажахын таһагай главна ветеринарна врачые.
8. **Быбодовская** Анна Ивановнае —Баунтын районой Джилиндинскэ зоотехническо-ветеринарна пункт даагшые.
9. **Дубинин** Павел Яковлевичые —Хоринн районой Үдын зоотехническо-ветеринарна участок даагшые.
10. **Знаменский** Анатолий Алексеевичые—Баунтын районой Амалатска зоотехническо-ветеринарна участогай зоотехнигые.
11. **Ковтунц** Митрофан Макаровичые—Кяхтын районой Наушкидахи [...]сэхилгын-карантинна ветери[...] пунктын ветеринарна фельдш[ерые].
12. **Краснопеев** Иннокенти[й ...]горьевичые—Хоринн район[ой ...]багатайн зоотехническо-ветери[нар]на пунктын ветеринарна фель[дше]рые.
13. **Кулаков** Николай Яко[...]чые—Сэлэнгын районой Галу[...] Нуурай ветеринарна пункт [...]шые.
14. **Матвеев** Сергей Пимо[...]чые—Тарбагатайн районой Б.[...]чевской зоотехническо-ветери[нар]на пункт даагшые.
15. **Номоконов** Прокопий И[...]вичые—Хоринн районой «[...] Одон» колхозой ветери[...] фельдшерые.
16. **Плюснин** Анатолий П[...]вичые—Тарбагатайн районой [...] ажахын таһагай зоотехнигые.
17. **Рябов** Анисим Григорь[евичые] —Сэлэнгын районой Загаста[...]техническо-ветеринарна уч[...] даагшые.
18. **Смелянов** Иннокентий [...]сильевичые—Хоринн районой [...]онно ветеринарна лечебнииз [...]шые.
19. **Юрченко** Иван Степано[...] —Мухаршэбэрэй районой Н[...]ско зоотехническо-ветери[...] пункт даагшые.

«ШЭН ГАБЬЯАТА АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

1. **Бажин** Павел Львовичые— Баунтын районой Муйска зоотехническо-ветеринарна участок даагшые.
2. **Батороев** Сократ Богаевичые —Хэжэнгын районой хүдөө ажахын таһагай главна ветеринарна врачые.
3. **Батышев** Иван Иннокентьевичые—Сэлэнгын районой Нижне-Убукунска зоотехническо-ветеринарна пункт даагшые.
4. **Будажапова** Валентина Цыбикжаповнае—Сэлэнгын районой Нижне-Убукунска зоотехническо-ветеринарна пунктын зоотехнигые.
5. **Будажапов** Содном Будажаповичые—Сэлэнгын районой Загастайн зоотехническо-ветеринарна участогай ветеринарна фельдшерые.
6. **Бутаков** Кирилл Михайловичые — Зэдын районой Гэгээтын зоотехническо-ветеринарна пункт даагшые.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАН[АЙ] ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

1. **Аюшеев** Савва Авдееви[...] Ахын районой хүдөө ажахын [таһа]гай зоотехнигые.
2. **Баженов** Цыден Хулбае[...] —Байкало-Кударын районой [...]саковска зоотехническо-ветери[нар]на пункт даагшые.
3. **Бальжиров** Санжи Гарм[...]чые—Торинн районой Алцагай [...]техническо-ветеринарна [...] даагшые.
4. **Вампилова** Софья Галс[...]нае—Байкало-Кударын ра[йоной] хүдөө ажахын таһагай главн[а ...]технигые.
5. **Вершинин** Гурьян Леонт[...]чые—Зэдын районой хүдөө а[жахын] таһагай зоотехнигые.
6. **Елаев** Филипп Балсахи[...] —Сэлэнгын районой Үбэр-З[...] зоотехническо-ветеринарна [...] даагшые.
7. **Казазаев** Савелий Сем[...]чые—Хоринн районой Аш[...] зоотехническо-ветеринарна [...] даагшые.
8. **Носырев** Иннокентий Ио[...]чые—Зэдын районой Дыр[...] зоотехническо-ветеринарна уч[асто]гай зоотехнигые.
9. **Пименов** Иван Степано[...] —Зэдын районой центральна [...]техническо-ветеринарна уч[...] даагшые.
10. **Старков** Сергей Миха[...]чые—хүдөө ажахын Минис[терст]вын таһагай начальнигые.
11. **Суменкова** Анастасия Пе[...]нае—Байкало-Кударын ра[йоной] хүдөө ажахын таһагай зоот[ехни]гые.
12. **Худяков** Михаил Алекс[...]вичые—хүдөө ажахын Минист[ерст]вын таһагай начальнигые.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ШВЕР[НИК].
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь А. ГОРК[ИН].
Москва, Кремль. 1951 оной майн 8.

Партийна организацинуудай секрстарьнуудай семинар

ВКП(б)-гэй Хоринн айком һаяшаг партийна эхин организацинуудай секретарьнуудай нэгэ үдэрэй семинар үнгэргэбэ.

Тоосоото-һунгуулиин суглаанууд дээрэ коммунистнуудай хэһэн шүүмжэлхы ажаглалтануудые хайшан гэжэ мүнөө бэелүүлжэ байһан тухайдаа парторганизациин секретарьнууд семинар дээрэ хөөрэжэ үгэһэн байна. Мүн хабарай тарилгын үедэ ниитэ-политическэ ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие ябуулха тухай ВКП(б)-гэй айкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша нүхэр Дагбаев элидхэл хэбэ.

Б. Намжилон.

„ОБУХОВСКА ОБОРОНО"

50 жэл гүйсэһэнэй ойдо

XIX зуунжэлэй эсэстэ Европын олон оронуудта промышленна кризис болоһон байна. 1899—1900 онуудта Росси дотор кризис эхилжэ, ажалша ниитын ажабайдал эрид муудаа һэн. Кризисэй жэлнүүдтэ 3 мянга хүрэтэр томо ба жэжэ предприятинууд хаагдаһан, 100 мянгаһаа дээшэ хүдэлмэришэд газаа хаягдаһан байгаа. Промышленностьдахи хүдэлмэриин үдэр 14—15 час, зарим предприятинуудта 17 час болоһон байгаа. Үхибүүдэй ба эхэнэрнүүдэй ажал үргэнөөр хэрэглэгдэдэг һэн. Хүдэлмэришэдэй салин хүлһэн тон бага байһан юм.

Промышленна кризис, ажалгүйдэлгэ хүдэлмэришэдэй хүдэлөөе һуларуулаагүй. Хүдэлмэришэдэй тэмсэл бүри революционно шэнжэтэй болоо һэн. Хүдэлмэришэд экономическа стачкануудые хэдэг байһанаа политическэ стачкануудые, демонстрацинуудые хэдэг болоһон юм.

Ленин—Сталин түрүүтэй российска революционно социал-демократууд тэрэ үедэ оппортунистнуудта эсэргүү тэмсэхэ зуураа, Россин хүдэлмэришэн ангиин марксистска революционно парти байгуулха хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулжа байгаа.

В. И. Ленин 1900 оной декабрьда «Искра» газетые хилын саана хэблэжэ эхилээ. «Искрын» түрүүшын номернуудые гаргалга (1900—1901) шэнэ үедэ—бутархай таруу группанууд ба кружогуудһаа единэ Российска социал-демократическа хүдэлмэришэнэй партиин бодото дээрээ бии болол гын үедэ шэлжэн оролго мүн байгаа» ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курс, Бурмонгиз, 1947, нюур 39).

1901 оной намар нүхэр Сталинай үүсхэлээр «Брдзола» гэжэ түрүүшын легальнабэшэ грузинска социал-демократическа газетэ хэблэгдэжэ эхилһэн байна. Энэ газетэ хадаа ленинскэ «Искрын» идеянүүдые эрид шууд нэбтэрүүлдэг һэн.

Тиин, хоридохи зуунжэлэй эхиндэ революционно социал-демократууд болбол «экономистнуудай» идеологиие элишэлэн сохихо зуураа, Россидахи хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе өөрынгөө нүлөөн доро улам ехээр оруулжа байгаа. Хүдэлмэришэн анги болбол хаанта засагта эсэргүү ниитэ арадай тэмсэлые хүтэлбэрилдэг, бүхы хүн зониие эдэбхитэй политическэ ажал ябуулгада уряалдаг байгаа.

1901 оной эхеэр Москвада, Петербургда, Киевтэ студентнүүдэй демонстрацинууд болоһон байна. Тэдэ демонстрацинуудые хүдэлмэришэд дэмжээ һэн. 1901 оной апрельдэ гвардейскэ ба хасагуудай частьнууд Петербургда дуудагдажа ерээд, хүдэлмэришэдые хэдэн олоорнь арестоважа, нэгжэжэ эхилбэ. Апрелиин 22-то (хуушан стилеэр) Петербургын хүдэлмэришэд Майн 1-нэй демонстраци хэхэ гэһэн байгаа. Гэбэшье энэ үдэр бүхы город хасагуудай гарта байжа, 300 гаран хүниие полици арестовалаа һэн. Зүгөөр Тифлисэй хүдэлмэришэд уласхоорондын һанал нэгэдэлгын һайндэр—Майн 1-ниие нэрэтэй түрэтэйгөөр тэмдэглэһэн байна. Нүхэр Сталинай байгуулһан РСДРП-гэй Тифлисскэ комитет хүдэлмэришэдэй энэ демонстрациие толгойлоо һэн. 1901 ондо Тифлистэ болоһон Майн 1-нэй демонстраци Россидахи хүдэлмэришэнэй бүхы хүдэлөөндэ нүлөө үзүүлһэн байгаа. Майн 1-нэй демонстрацинууд бүхы орон соо болоо һэн. Хүдэлмэришэд улицада гаража, хасагуудтай, полицитай тулалдаа хэдэг байгаа.

1901 ондо Петербургдахи сэрэгэй Обуховска завод дээрэ болоһон хүдэлмэришэдэй забастовко онсо удхашанартай байгаа. Майн 4-нэй ба апрелиин 22-ой демонстрацинуудай урагшагүйдэһэнэй һүүлээр Обуховска заводой хүдэлмэришэд пролетарска һайндэрые Майн 1-дэ (хуушан стилеэр) тэмдэглэхэ гэжэ шиидэһэн байна. Майн 1-нэй үдэр—хүдэлмэриин үдэр байгаа, тиимэһээ хүдэлмэришэд ажалаа хаяха ёһотой байба. Энээнһээ урда Обуховска завод өөрынгөө бүхы түүхэдэ забастовко хээгүй байгаа. Тус завод сэрэгэй ведомствын мэдэлдэ байжа, али бүхы «аюулнуудһаа» ехэтэ һэргылэгдэдэг һэн. Зүгөөр, завод дээрэ социал-демократическа хүдэлмэришэдэй бата бэхи группа бии байгаа. Энэ группа болбол прокламацинуудые саг үргэлжэ гаргадаг, хүдэлмэришэдые политическээр хүмүүжүүлдэг һэн.

Майн 1-дэ Обуховска завод дээрэ 1200 хүдэлмэришэд забастовко хэһэн байна. Энээнэйнгээ түлөө олон хүдэлмэришэд хүдэлмэриһөө гаргагдаа һэн. Тиихэдэнь заводой хүдэлмэришэд дураа гутажа, ажалһаа гаргагдаһан хүнүүдые гэдэргэнь бусаахые, хүдэлмэришэдэй зэбүүрхэдэг зарим мастернуудые хүдэлмэриһөөнь гаргажа хаяхые эриһэн байна. Энэ эрилтэнь арсагдаа һэн. «Таанар үшөө министрнүүдые зайлуулхые эрихэдээшье болохот» — гэжэ начальнигуудынь мэдүүлбэ. «Министрнүүдһээ байха, хаанишье намнахабди!»—гэжэ хүдэлмэришэд харюусаһан байна. Майн 7-до бүхы завод забастовко хэбэ. Заводой хүдэлмэришэд болбол ажалһаа гаргагдаһан хүдэлмэришэдые гэдэргэнь бусааха, Майн 1-нэй үдэрые заводой һайндэрнүүдэй табельда оруулха, 8 часай хүдэлмэриин үдэр тогтоохо, штраф түлэлгэ болюулха ба бусад эрилтэнүүдые табиба. Хүдэлмэришэдэй һунгажа эльгээһэн түлөөлэгшэдые мэдэрхэ тухай эрилтэ илангаяа хурсаар табигдаһан байна. Тэрэ үдэр полици ба сэрэгүүд заводые хүрсэлбэ. Обуховецуудые бусад заводуудһаа таһалан гансаардуулхын тулада, Петербургын бүхы заставануудые хааха захиралта правительстваар үгтөө һэн. Обуховецуудта ошожо туһалха гэһэн Путиловска, Александровска, Семянниковско ба бусад заводуудай хүдэлмэришэдэй һэдэлгэ бүтээгүй. Правительство болбол хүдэлмэришэдые хэһээхэ гэжэ шиидэһэн байна. Хүдэлмэришэд харюу үгэхэеэ бэлдэжэ эхилбэ. Тэдэнэр түмэр, шулуугаар зэбсэглэгдэһэн нэгэ хэды дайшалхы группануудые байгуулба. Хүдэлмэришэдые городовойнуудай намнахаа һэдэхэдэнь, хүдэлмэришэд түмэр, шулуугаар тэдэниие шэдэжэ, сохижо эхилбэ. Хүдэлмэришэдэй гэнтэ добтолжо ороходонь городовойнууд мэгдэжэ иишэ тиишээ гүйшэбэ. Зүгөөр, городовойнуудта туһалхые матросуудай отряд эльгээгдэһэн байна. Матросууд хүдэлмэришэд руу буудажа, хэдэн хүдэлмэришэдые ба хүүгэдые алаһан, шархатуулһан байха юм. Хүдэлмэришэд баррикада бариад, эрэлхэг зоригтойгоор бэеэ хамгаалһан байгаа. Хэдэн час соо үргэлжэлһэн шуһата тэмсэл болоһоной һүүлдэ лэ хүдэлмэришэдэй героическа эсэргүүсэлтэ дарагдаа бэлэй. 800 шахуу хүдэлмэришэд тушаагдаһан, олон хүн түрмэдэ хаагдаһан ба каторгада сүлэгдэһэн байгаа.

В. И. Ленин болбол Обу[ховска] забастовкын ехэ удхашан[ар] байһые онсо тэмдэглэһэн [...] Героическа «Обуховска обо[роно»] хадаа Россин хүдэлмэришэд[...] нүлөө үзүүлһэн байна. Обу[хове]цуудтай һаналаа нэгэдүүлгын [...]дэг болгон Александровска, Се[мян]никовско болон бусад завод[...] хүдэлмэришэд майн 8-һаа 1[...] лотор забастовко хэһэн байна.

Обуховска событинууд бол[...] пролетариадай улична тэмс[...] зэбсэгтэ восстани хэхэ арга [...]жотой байһаниие харуулаа. [...]дэлмэришэнэй хүдэлөөн [...] ажабайдалай саг үргэлжын [...] болоо. Тэрэ хадаа ямаршье [...]винуудта улам ургаха гэжэ [...]нэр мүнөө хэлэжэ шадаха б[...]ди». (В. И. Ленин. Зохёолнууд, [...] 5, нюур 14).

Тиимэ болохолоороо, 1901 [...] хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн [...] шатада—сэхэ политическэ де[мон]страцинуудта оробо. Революци[онно] социал-демокрадууд хүдэлмэри[шэ]дэй демонстрацинуудта, поли[тиче]скэ стачкануудта бүри эдэбх[итэй]гээр хабаададаг болоо һэн.

1917 оной октябрьда Лени[н ...] Сталинай партиин хүтэлбэри [...] сохигдон, мүлжэгшэдэй засаг [...]гаагдажа, олонациональна Р[осси] бүхы ажалшадта эрхэ сүлө[...] зол жаргал олгогдоһон б[...] «Обуховска обороно» хадаа [...] ехэ Октябриин бэлэдхэлэй шат[а] байгаа.

П. Герш[...]

…жалта үдэрнүүд гуримгүйгөөр гаргашалагдана

«Колхозуудта ажалай эмхидхэ… hайжаруулха, бүтээсыень дээ…үүлхэ ба түлөөhыень гурим…лха хэмжээнүүд тухай» ССР …эй Министрнүүдэй Соведэй …8 оной апрелиин 19-нэй тогтоо… гараhаар Курумканай аймагай …озууд горьтой хубилалтануу… хээ. Гэбэшье, аймагай зарим …озуудта ажалай түлөөhэнэй …мые, правительствын дурадха… ажалай жэшээтэ нормонуудые …гайруулха ябадал үшөөл үзэг…өөр. Жэшээнь, колхоз бүхэн … бүри колхознигуудай хамтын …ануд дээрэ ажалай нормо…дые хаража үзэхэ ёhотой аад, …хи колхозуудта энэ гурим эб…дэг байна.

Иимэ баримтанууд, илангаяа …инэй (Дэрээн), Молотовой …хан) ба Кировэй нэрэмжэтэ …озуудай фермэнүүдтэ үзэгдэ… Колхознигуудынь ажалайнгаа …нуудые мэдэдэггүй, малай …р шадал шалгагдангүй мал…та ажалта үдэрнүүд үлүү ту…дэг байна. Дурсагдагша кол…удта захиргаанай-управленчес… хүдэлмэрилэгшэд мүнөө хүрэтэр …hаа үлүү байhаар.

Ажалта үдэрые хамаагүйгөөр …ашалга хадаа колхознигуудай …лай эмхидхэлые ба журамые …жаруулгада hаад хэнэ. Малайн… амидын шэгнүүр дээшэлүүлhэ…нь зэргээр малшад-пастугууд… ажалта үдэр түлэхэ ёhотой гэ… правительствын тогтоол соо хэ…нэ. Аймагай колхозуудта энэ …им эбдэгдэнэ. Хэрбээ шэгнүүрэй … байгаа hаань, колхозой шал…тын комиссиин түрүүлэгшын, …ветеринарна мэргэжэлтэдэй ха…лгатайгаар hара бүри малай …р шадал тодорхойлогдохо ёhо… аад, тэрэшье ёhо тэдыгээр эм…гдэнэ.

Молотовой, Калининай ба Киро… нэрэмжэтэ колхозууд гэшүү…нгээ олоhон ажалта үдэрыень …дхэнгүйгөөр, таамагаар бэшэ… байна. Ажалта үдэр гээшэ …ознигуудай нийтын ажалда ха…даhанай гол жэшээ ба пока…тель мүн болоно. Тиимэhээ …лта үдэрые үгэхэ ба хороохо …алда тон hайн шалгалта хэг…э байха зэргэтэй.

Кировэй ба Калининай нэрэмжэ… колхозуудай правленинүүд мүнгэн авансын түлөө колхознигуудтаа ажалта үдэртэ хубаагдахагүй элдэбын юумэнүүдые хубаана. Колхознигуудай олоhон ажалта үдэрыень шалгангүйгөөр, урьhаламжа захилгадань ба налог түлбэридэнь мүнгэ үгэдэг байна. Колхознигуудта ингэжэ аванс үгэдэг ябадал хүдөө ажахын артелиин Уставые эбдэлгэдэ хүргэдэг байна. Мүн энэ хадаа үнэн сэхээр ажалладаг колхознигуудай оролдосые hуларуулжа болохо гээшэ. Энээнhээ боложо Дэрээнэй сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд 1950 оной тоосоото дүн гаргахада 170 мянга шахуу түхэриг, хэдэн зуун центнер мяха, 500 центнер таряа ба бусад продуктнуудаар уритэhэн байха юм. Финансова жаяг заршамые эблэhэнэй эсэстэ олонхи колхозууд өөhэдынгөө гэшүүдтэ ба өөhэдтөө хохидол ушаруулhан байна.

Зарим колхозуудай дебиторско зээли жэлhээ жэлдэ ехэ болоно. Энэ зээли Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо 30 мянга шахуу, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо 100 мянган түхэриг хүрэтэр ехэ болоо. Энээнhээ боложо колхозуудай олзо доход хубаахада, юумэн багаар хүртэдэг байна.

Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо (түрүүлэгшэнь нүхэр Я. Доржиев) колхознигуудай ажалта үдэрнүүдынь книжкэнүүд соогоо бэшэгдэдэггүй, книжкэнүүдые гэшүүдэй гарта хубаажа үгэдэггүй байна. Колхознигуудай олоhон ажалта үдэрые согсолhон списогые бэшэжэ, ханада хададаггүй ушарhаа, колхознигууд hара бүри олоhон ажалта үдэрөө шалгаха аргагүй. Үнгэрхэдөө 60 гаран колхознигууд ажалта үдэрнүүдэй тогтоогдомол минимум олоогүй байна.

Жэлэй дүнгүүдээр болоhон колхознигуудай хамтын суглаанууд ажалай түлбэриин талаар дутагдалнуудые усадхаха тухай тогтоолнуудые абаhан байна. Эдэ тогтоолнууд бэелүүлэгдэхэ ёhотой. Артелиин Уставые сахилга, социалистическэ гүрэнэй хуулинуудые шууд бэелүүлхэ гээшэ хүдөө ажахые саашадань хүгжөөн дэбжүүлхэ ба колхозно таряашадай ажана тэнигдэн байдалые улам hайжаруулха үндэhэ hуури мүн.

Д. Дондупов.

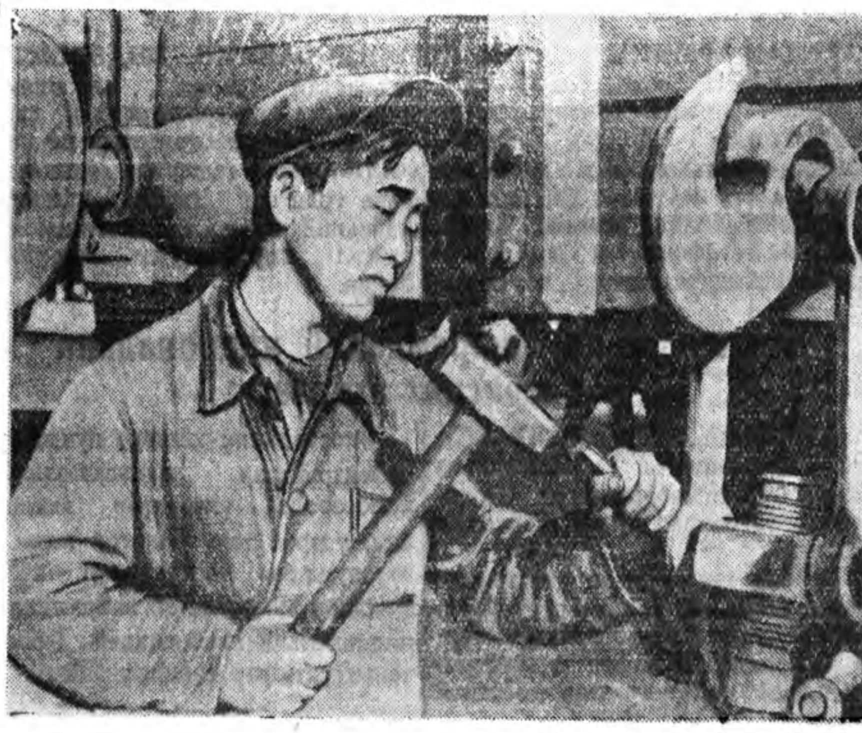

Илья Николаев Улан-Удын станциин вагонно деподо 9-дэхи жэлээ хүдэлмэрилжэ байна. Мүнөө слесареэр хүдэлмэрилхэ зуураа, үдэрэйнгөө нормые хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. Майн урда таахи мүрысөөнэй үедэ халаан соогоо хоёр нормо дүүргэдэг байгаа hэн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Илья Николаев хүдэлмэридөө байна. З. Веснинагай фото.

ПАТРИОТИЧЕСКА ҮҮСХЭЛЫЕ ДЭМЖЭБЭ

Түүхэй эд, материал болон электроэнерги гамтайгаар гаргашалжа олоhон нөөсэлгэhөө коммунизмын асари ехэ барилгануудта фонд байгуулха гэhэн «Динамо» (Москва) заводой кузнечнэ бригадын бригадир нүхэр Глазуновай патриотическа үүсхэлые Улан-Удын «Металлоширпотреб» заводой коллектив халуунаар дэмжэбэ. Бүтээн гаргадаг продукциингаа шанарые hайжаруулха, тэрэнэй өөрын үные химдаруулха, станогуудта болон түхеэрэлгэнүүдтэе социалистическэ ёhоор хандаха гэhэн хүдэлөөн эндэ үргэдэнэ.

Мүнөө тус заводто 71 хүн индивидуальнаар мүрысэнэ. Токарь Л. Сыромятников, модельщик И. Губко, монтажник Ф. Бурчевский, слесарьнүүд И. Семенников, В. Кульков, формовщик Ф. Вдовин болон бусад үдэртөө 2—2 нормо дүүргэхэhээ гадна, түүхэй эд болон электроэнерги ехээр арбилжа, коммунизмын барилгын фондоор счёдуудые эгээн түрүүлэн нээгээ.

Тус заводой коллектив эллэб түхэлэй продукци бүтээн гаргадаг болоо. Модо хюрөөдэлгын рамануудые хэлгээе шэнэдхээ, шанарыень hайжаруулаа. Эдэ рамануудые гансахан манай республикын колхозууд, ажахын организацинууд абалаг бэшэ, харин Хабаровска хизаарhаа, Крымhээ, хүршэ Иркутска областьhоо олоор захижа абана. Мүн оёдолой машинануудта хэрэгтэй зүйлнүүдые бүтээн гаргадаг станогууд ашаглалгада оруулагдаа. Түмэр оронуудые үйлэдбэрилдэг хүдэлмэриин технологическа процессые шэнэдхэhэн дээрэhээ, тэрээнэй шанар урдынхиhаа үлүү hайн болоо. Пеэшэнэй приборнууд, хашаагай решётконууд ба хүдөө ажахын машинанууда хэрэгтэй олон тооной детальнууд эрхим шанартайгаар гаргагдадаг болоо.

Мүнөө заводой коллектив 1951 онойнгоо программые болзорhоонь урид дүүргэхэ услови байгуулхын тулада үдэр ба hара бүриингөө даалгабарние хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. Заводой коллективэй энэ үнэтэ үүсхэлые бусад предприятинуудай коллективүүд дэмжэн, коммунизмын асари ехэ барилгануудай фондло өөhэдынгөө хубитые оруулха бээз гэжэ найдагдана.

К. Левша.

Нүүдэл наймаа үргэнөөр ябуулха

Хабарай тарилгын үедэ полевой стануудта, таряанажалай бригаданууд болон звенонуудта нүүдэл наймаа хэхэ гэhэн республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые дүүргэхэ талаар Иволгын кооператорнууд ехэ хүдэлмэри хэжэ байна. Аймагай олонхи сельпонуудай магазинуудай продавецүүд ажалшадай түрүүшын хэрэглэлэй эд бараа абаад, поли дээрэ гарана.

Жэшээнь, Оронгын сельпо нүүдэл худалдаа хэхын түлөө продавецые нэмэжэ томилhон байна. Мүнөө продавец нүхэр Цыремпилова таряанажалай ба тракторна бригаданууда үдэр бүри ябажа, үргэн хэрэглэлэй эд бараа ехээр худалдана. Тингэжэ, эд бараанай эрьесын түсэбые хододоо үлүүлэн дүүргэнэ.

Мүн Гурульбын, Иволгын сельпонуудай магазинуудай продавецүүд тарилгын хүдэлмэриин эхилhэнhээ хойшо 24200 түхэригэй элдэб зүйлэй эд бараа худалдаhан байна.

Тарбагатайн аймпотребсоюзай правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Полянский, аймгүйсэдкомой худалдаа наймаанай таhагые даагша нүхэр Болботкин гэгшэд Министрнүүдэй Соведэй дурсагдаhан тогтоолые дүүргэхэ тушаа юуншье хээдүй, hанаа амар hуужа байна. Тиимэhээ, тарилгада ябажа байгаа олонхи колхознигууд сай, дабhа, зуруул гэхэ мэтые худалдан абахын түлөө полевой стануудhаа магазинуудта ерэжэ, үнэтэ сагаа дэмы гээнэ.

К. Данилов.

Малаа муугаар харууhална

…хтын аймагай Усть-Киранай …оной «Большевик» колхозой хо…й-товарна фермэдэ (даагшань …эр Юмжапов) ажалынь тон …угаар эмхидхэгдэнхэй. Тус фер…и хонидой байра шэбхэhээ сэ…рлэгдэдэггүй, хонидынь хүйтэн ба …тон байратай.

Хонидоо саг соонь гаргажа эдээ…лхэ, уhалха, бэлшээхэ хүдэлмэ…е оролдосотойгоор хэдэггүй бай… юм. Тиимэhээ, хонидынь арhа… болотороо турашоо. Фермэдээ …мушкагүй, тиигээд үгэhэн тэ…мые хонидынь хүлөөрөө гэшхэжэ бутаргана. Энэ фермэдэ дүтэшэг бэлшээриин hайн газар бии юм. Теэд, аяар үдэрэй 10 час болоhон хойно хонидоо тиишэнь намнаад, үдэшэ эртэхэн гэдэргэнь асаржа, үнөөхил хорой соогоо хаажархидаг юм. Эндэ нэмэлтэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ нэгэшье хүн ябанагүй.

Колхозой правлени болбол нийтын малажалда иимэ харюусалгагүйгөөр хандадаг Юмжаповта зохихо зэмыень амсуулжа, хүдэлмэриень hайжаруулха уялгатай.

И. Мункуев.

ҮГЛӨӨДЭР—ЭКЗАМЕНУУД

Эрхимээр барихаб

Үглөөдэр экзаменууд эхилхэнь. Би дүрбэдэхи четвертиин эхеэр экзаменуудтаа бэлэдхэжэ эхилээ hэм. Үдэрэйнгөө гурим зүбөөр зохёожо, тэрэнэйнгээ ёhоор үзэhэн материалаа дабталаг байгааб. Гуримаа зүбөөр сахиhанай ашаар бүхэли жэлэй туршада үзэhэн материалнуулаа гүйсэд hайнаар дабтажа, экзаменуудаа түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтахаяа байнаб.

Түрүүшымнай экзамен ород хэлэ ба литератураар болохо. Һуралсалай программаар хараалагдаhан материалаа гүйсэд шудалхын тулада ородой классигуудай, советскэ уранзохёолшодой зохёолнуудые олоор уншаа hэм. Тургеневэй, Белинскиин зохёолнууд ба Сталинска шангай лауреадуудай номууд намайе ехээр hонирхуулдаг байгаа. Эдэ зохёолнуулаа бүри hайнаар шудалха хэрэгтэмни коллективнээр кино, театр харалга ехэхэн туhа хүргөө. «Залуу гварди», «Еhотой хүн тухай повесть» гэжэ фильмнүүдые болон «Игорь князь», «Дубровский» гэжэ оперонуудые коллективнээр хараабди.

Ород хэлэ гүнзэгыгөөр шудалхын тулада языкознаниин асуудалнуудаар нүхэр Сталинай зохёолнуудтай танилсааб. Дабталгынгаа үедэ грамматика үзэлгэдэ ехэхэн анхаралаа табижа, бүхы дүримүүдые бэхеэр мэдэхэ болооб.

Бүхы экзаменуудаа имагтал «5» гэhэн сэгнэлтэтэйгээр үгэхэ гэжэ оролдоноб.

Сталинска Конституциин сэлмэг hайхан наран доро би, буряг басаган, ород нүхэдтэеэ хамта эрдэм бэлигтэ hураха эрхэтэй байhандаа тон ехээр омогорхоноб. Иимэ эрхэ намда хүүгэдэй эрхим хани, агууехэ багша нүхэр Сталин олгоо. Багша Сталинайнгаа халуун анхаралыень эрхим hуралсалаараа харюулхаб.

Нина Чемезова, Улан-Удын басагадай № 2 hургуулиин 7-дохи «Б» классай hурагша.

Һурагшадаймни түрүүшын экзамен

Би дүрбэдэхи класста багшаар ажалланаб. Энэ классые нэгэдэхиhээнь хойшо мүнөө хүрэтэр хүтэлбэрилнэб. Энэ жэлдэ минии hурагшад—басагад наhан соогоо анха түрүүшынхиеэ экзамен барихань.

Экзаменда бэлэдхэл үнинhөө хойшо эхилээбди. Үзэhэн материалнуудаа шадаал hаа гүнзэгыгөөр шудалха, бүхөөр халуун абаха гэhэн зорилгые hурагшадни урдаа табидаг байна. Энэ зорилгоёо hайнаар дүүргэхэ ябадалдань би бүхы шадалаараа, мэргэжэл дүршэлөөрөө туhалнаб.

Эрхимээр hуралсаха условинууд hургуулидамнай ходолоо байлаг. Дулаан, hаруул класстайбди. Ном, тетрадь ба бусад хэрэгсэлнүүд бидэндэ элбэг. Һургуулидамнай ехэ hайн столово бии.

Манай класста hай hайн үүсхэлнүүдые хамагhаа түрүүлэн гаргадаг басагад олон. Тэдэнэй тоодо Светлана Солодова, Ена Суздальницкая, Светлана Сыклен, Нэлла Арсентьева ба бусад оролсоно. Тэдэнэр нэгэдэхи класchаа хойшо отличницанууд юм. Экзаменуудта бэлэдхэлэй үедэ тэдэнэр гээгдэжэ ябаhан басагалтаа туhалаа. Мүн пионерскэ отряд hурагшадые эмхидхэхэ талаар горьтойхон хүдэлмэри хэhэн байна.

Минии hурагшад түрүүшынгээ экзамен амжалтатайгаар үгэхэ. Тингэбэшье, тэдэнэр сэльхэлээ хүлгүүлнэ. 21-дэхи жэлээ ажаллажа байбашье минии сэльхэл баhал хүлгэнэ. Юуб гэхэлэ, экзамен гээшэ гансахан өөhэдымнай хэрэг бэшэ бшуу. Энэ халаа гүрэн түрын удхашанартай событи мүн. Эндэ эрхим сэгнэлтэ абахадаа бүхы арадhаа, нүхэр Сталинhаа магтаал абана гэлшэбди.

О. Преловская, Улан-Удэ городой басагадай № 3 hургуулиин багша.

Түрүү класста

Хэжэнгын дунда hургуулиин 7-дохи «А» классай hурагшад мүнөө жэлэйнгээ экзаменуудта нилээд hайнаар бэлэдхээ. Үглөөдэр тэдэнэр жэл соо олоhон эрдэмэйнгээ дүнгүүдые гаргажа эхилхэнь. Энэ hайндэртөө тус классайхид баяртайнууд ерэбэ.

Һуралсалай отличнигууд эндэ олон. Лыкшитов, Цыренов, Балданов, Цыдыпова, Санжимитыпова гэгшэд бүхэли жэл соогоо магтаалтайгаар hураа. Мүнөө тэдэнэр гээгдэжэ ябаhан нүхэдтөө оролдосотойгоор туhална.

Энэ класста «Выпускник» гэжэ ханын газетэ гаргагдадаг. Тэрэнь hурагшадта тон ехэ туhаламжа үзүүлдэг юм. Эрхим hурагшадай номоо үзэдэг гуримые тодорхойгоор харуулхаhаа гадна, тус газетэ зарим нэгэ залхуу хүнүүдые шангаар шүүмжэлдэг.

Мүнөө эндэ нэмэлтэ занятинууд үнгэргэгдэнэ. Экзаменай үедэ консультацинууд ба лекцинүүд хэгдэдэг байха. Энэ классай бүхы hурагшад экзаменуудаа амжалтатайгаар үгэхэ гэжэ шиидэнхэй.

Ц. Базарсадуев.

Һайн бэлэдхэл

Майн 21-hээ hургуулинуудта дүүргэлгын ба класchаа класста оролгын экзаменууд эхилхэнь. Эдэ экзаменуудта бэлэдхэл хаа-хаанагүй хэгдэжэ байха юм. Зэдын аймагай Дэрэстэйн 7 жэлэй hургуулида (директорынь нүхэр Лобсанов) тус бэлэдхэл hайнаар ябуулагдана. Энэ hургуулиин hурагшадай олонхинь номдоо hайнаар hурана. Мүнөө жэлдэ 14 хүн 7-дохи классыень дүүргэжэ гараха юм.

Тус hургуулиин hурагшад үзэhэн материалнуудаа хоёрдохи четвертиин дүүрэhэнhээ хойшо дабтажа эхилэнхэй. Гээгдэжэ hурадаг hурагшадта багшанарай коллективэй зүгhөө онсо анхарал хандуулагдана. Тэдэнтэй нэмэлтэ занятинууд үнгэргэгдэнэ. Һурагшадай экзаменда бэлэдхэхэ тусхай комнато мартын эхеэр түхеэрэгдэжэ, харуулан ойлгуулха зүйлнүүдээр ба учебнигүүдээр хангагдаhан байна. Багшанар hурагшадтай консультаци үнгэргэнэ. Мүн hургуулиин дэргэдэ hурагшадта зорюулагдаhан буфет нээгдэнхэй.

…АЗАР УҺАЛАЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИ ҺАЙНААР ЭМХИДХЭХЭ

…КП(б)-гэй областной комитедэй … пленум болбол республикын …озуудта газарай уhалуурние … хэмжээгээр үргэдхэхэ асуу…да онсо анхарал хандуулhан …на. Колхозуудай болон МТС-…эй ажалай ба техническэ ре…снуудые бүрин хэрэглэжэ, ирри…онно-мелиоративна хүдэлмэри …нөөр эрхилхэ гэжэ тус пленум …hан байха юм. Уhалууриин сис…нүүдые, хаалтануудые ба сөө…үүдые түхеэрхэ түсэбөө үлүү… дүүргээд, уhалууриин газарай …айе үргэдхэжэ эхилhэн колхо…д манайда олон бии.

…ахэ зуура, республикын олохон …озууд уhалуури хэхэ, намагжа… газарнуудые хатааха түсэбүү… жэлhээ жэлдэ дүүргэнэгүй. …и дайнай урда тээ эхилэгдэhэн …динска (Курумканай), Бага…лейн (Бичура) уhалууриин …емэнүүдэй барилга мүнөө хү…р дүүргэгдээдүй. Тэрэшэлэн …энгын, Заиграйн, Кабанскын, …уны ба бусад хэдэн аймагуу… колхозуудта уhалууриин хүдэл…и тон хангалтагүйгөөр эрхилэг…

…н сорготой ба шахтна худа…дые бариха хүдэлмэри дутама…р ябуулагдана. Уhалууриин …ахы байгуулхын тула хэгдэхэ …ой шэнжэн бэдэрэлгын ба проектнэ хүдэлмэри үшөөл хангалтагүй байhаар. Уhалуури муугаар эрхилдэг ушарhаамнай республикын колхозуудай 30 холо гаран мянган гектар газар 1950 ондо уhалагдаагүй үлэhэн байгаа. Олохон колхозууд уhалууриин хүдэлмэри тоодоггүй, тэрэниие түсэбгүйгөөр ябуулдаг байха юм.

Уhалууриин шэнэ барилгануудые бэелүүлгэдэ, мүнөө байhан мелиоративна системэнүүдые механизацилгада республикын олохон машинно-тракторна станцинууд эмхидхэхы үүргээ үшөөл дүүргэдэггүй зандаа. Бурят-Монголой АССР-эй хүдөө ажахын Министерствын уhанай ажахын Управлени, мүн «Мелиоводстройн» республиканска контор уhалууриин ажахыда байhан ехэхэн дутагдалнуудые ба алдуунуудые усадхаха, мелиоративна хүдэлмэреэ үргэдхэхэ, тэрэниие ашаглалгада оруулха уялгануудаа үшөөл бирагүйгөөр дүүргэнэ гээшэ.

Зарим аймагуудай, илангаяа Курумканай, Хэжэнгын, Кабанскын, Сэлэнгын, Яруунын, Ториин, Заиграйн ба Бичурын аймагуудай советскэ болон хүдөө ажахын органууд, тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэд уhалууриин системын хүдэлмэрие hайжаруулха асуудалда анхарал багаар табидаг байна. Эдэ аймагуудта уhалууриин ажахы шэнээр байгуулха, хуушыень hэльбэн заhаха хүдэлмэри муугаар ябуулагдана.

Дурсагдаhан аймагуудай колхозууд мелиоративна хүдэлмэридэ хабаадаха хүнүүдые ба шэрэхэ хүсэнүүдые гүйсэд үгэдэггүй, ажахын организацинуудтай хэhэн договорнуудаа дүүргэдэггүй байха юм. Тиин, уhалууриин ба хатаалгын системэнүүдые бариха графигууд эдэ аймагуудай хүдөө ажахын артельнүүдтэ хододоо таhалдана.

Мелиоративна хүдэлмэридэхи эдэ бүхы алдуу, дутуунуудые дары усадхаха шухала. Арадай ажахын удхашанартай энэ хүдэлмэри республикын колхозуудта үргэн далайсатайгаар ябуулагдаха ёhотой. Колхозуудта 1951 он соо уhалууриин ажахы байгуулха, мелиоративна ашаглалгын ба проектно-шэнжэлэлгын хүдэлмэри улам хүгжөөхэ хэмжээнүүдые БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет баталhан юм. Тиимэhээ аймагуудай советскэ, хүдөө ажахын органуудай, колхозуудай болон МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые заатагүй дүүргэхын тула эрид хэмжээ абаха уялгатай.

Эдэ хүдэлмэринүүд хадаа алдуу малдаа тэжээлэй бата бэхи база байгуулха, баян ургаса абаха условин хангаха байна.

Мелиоративна хүдэлмэри хэхэ тон харюусалгатай саг мүнөө ерэнхэй. Тиимэhээ МТС-үүдтэ, уhалууриин ажахын организацинуудта, колхозуудта байhан механизмууд, ажалай ба материально-техническэ бүхы ресурснууд мелиоративна хүдэлмэридэ хэрэглэгдэхэ ёhотой. Энэ зорилго амжалтатайгаар шиидхэхын тула советскэ, хүдөө ажахын органуудай болон МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд хабарай тарилгын хүдэлмэритэй зүбөөр тааралдуулан, энэ шухала хүдэлмэри бэелүүлхэ үүргэтэй.

Хүдөө ажахые олон hалбаритайгаар хүгжөөхэ зорилгонууд хадаа ударидалгаяа эрид hайжаруулхыень хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдhөө эринэ. Хүдөө ажахын органуудай хүтэлбэрилэгшэд колхозуудта, бригадануудта, звенонуудта ажалай эмхидхэл зүбөөр табижа, ажалай болон материальна ресурснуудаа бүрин хэрэглэбэл, уhалууриин хүдэлмэрие hайнаар эмхидхэжэ шадаха байhаниинь элитэ.

Колхозуудай уhалалгын хүдэлмэреэ hайжаруулха хэрэгтэнь аймагуудай центрнүүдэй, МТС-үүдэй болон эмхи зургаануудай, промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад нёдондо ехэ туhаламжа үзүүлээ hэн. Улан-Удэ городой, Яруунын, Кабанскын, Бичурын ба бусад хэдэн аймагуудай центрнүүдэй ажалшад энэ талаар сэхэхэн хүдэлмэри хэhэн юм. Энэ патриотическа хүдэлөөе улам үргэдхэлгэ хадаа партийна, комсомольско организацинуудай арюун уялга мүн.

ВЛКСМ-эй обкомой хоёрдохи пленум колхозуудтахи уhалалгын хүдэлмэри hайжаруулха ба үргэдхэхэ ябадалда бүхы комсомолецуудаа эдэбхитэйгээр хабаадуулхыень комсомольско эхин организацинуудые уялгалаа. Энэ тогтоолые дүүргэлтэ болгон, олонхи аймагуудай комсомольско эхин организацинууд мелиоративна хүдэлмэридэ хабаадаха комсомольско-залуушуулай бригадануудые эмхидхэжэ эхилээ. Мүн союзнабэшэ залуушуулые хабаадуулха хэмжээ абажа байна. Комсомолецуудай энэ патриотическа үүсхэл ба хүдэлөөе бүгэдөөрэн дэмжэхэ ёhотойбди. Колхозуудта мелиоративна системэ байгуулха хэмжээ-ябуулгые бүгэдэарадай хэрэг болгохо шухала.

Нютагай промышленностиин предприятинууд, түбхын түрүүндэ, промкомбинадууд мелиоративна хүдэлмэридэ хэрэгтэй шухала түхеэрэлгэнүүдые: түмэр хүрзэ, лом, hубаг малтадаг плугуудые, бусад зэр зэмсэгүүдые колхоз бүхэндэ хүсэд хүрэхөөр олоор бүтээн гаргаха уялгатай. Нютагуудтахи Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд, Соведүүдэй депутадууд уhалалгын хүдэлмэридэ шанга хиналта хэхэhээ гадна, тэрээндэ эдэбхитэйгээр хабаадаха гэжэ найдагдана.

Мелиоративна хүдэлмэрие хүтэлбэрилхэ, энээндэ ябаха хүдэлмэришэдые, илангаяа мэргэжэлтэдые олоор бэлэдхэхэ гээшэ шухала зорилго болонхой. Аймгүйсэдкомуудай хүдөө ажахын таhагуудай хүдэлмэрилэгшэд богонихон болзорой курсануудые эмхидхэжэ, энэ хүдэлмэридэ ябаха бригадирнуудые, десятнигуудые, прорабуудые олоор бэлэдхэхэ уялгатай. Тус хүдэлмэридэ хабаадажа байгаа колхознигуудта шухала туhаламжа үзүүлхэ, тэдэнэй дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, үүсхэлыень халуунаар дэмжэн, бүгэдын шадабари болгохо ёhотойбди.

Малажалаа улам хүгжөөхэ, хүдөө ажахын бүхы культурануудай ургаса дээшэлүүлхэ зорилго табигдаад байхадань, энэ хэрэгтэ олонийтэ колхознигуудай хүсэ элсүүлхэ шухала. Малажал амжалтатайгаар хүгжөөлгын шухала услови—тэжээлэй бата бэхи база байгуулгада бүхы колхознигууд элсүүлэгдэхэ ёhотой.

Уhалууриин системэ колхозуудта, совхозуудта дэлгэрүүлхэ хэрэгые хүдөө ажахын мэргэжэлтэд өөhэдынгөө гарта абаха, энэ асуудалаар колхознигуудта зорюулан лекцинүүд ба элидхэлнүүдые үргэнөөр эмхидхэхэ уялгатай.

Манай республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ ВКП(б)-гэй обкомой IV пленумэй табиhан энэ шухала зорилгые большевистскээр бэелүүлхэ — колхозник бүхэнэй хүндэтэ хэрэг мүн.

А. Балханов.

САД ТАРИЛГЫЕ YРГЭДХЭЕ

«Минии наһанай хүсэл бодол» гэһэн статьянууд соогоо Иван Владимирович Мичурин «Хойто районуудта үрэ-жэмэстэ сад бии болгохо—яблока, груша, вишнии полярна круг тээшэ дүтэлүүлхэ хэрэгтэй...» гэжэ хэлээ һэн. Тэрэ хүсэлынь мүнөө үнэхөөрөө бэелүүлэгдэжэ байна. Энээндэ жэшээ болгон Красноярска хизаарые абаад үзэе. Агуухэ Октябрьска революциин урда тээ Красноярска хизаарай Минусинска райондо сад оройдоо таригдадаггүй байгаа. Тэндэ 1931 ондо 18 гектар сад таригдаһан юм. Мүнөө районой бүхы 43 колхозууд хамта 1200 га садтай гэхэ гү, али колхоз бүхэнэйнь дунда зэргээр 28 гектар садтай болонхой. 40—50 гектар садуудтай колхозуудынь жэлдээ 100—300 мянга хүрэтэр түхэриг олзо оруулдаг. Мүнөө Красноярска хизаар 4000 гектар садтай юм.

Манай республикын зарим районуудта орходоо Минусинска районой сагай уларил үлүү хүйтэн. Тэндэ эхэнхидээ хүйтэн үдэрнүүд болодог, оройдоол 100 үдэр дулаан байдаг.

Манай Бурят-Монголдо сад тариха бүхы условинууд бии. Манай республика сад тарилгаар холо гээгдэнхэй. Республика дотороо оройдоо 120 га садтайбди. Мүн үрэ-жэмэсэй туршалгын станцида 37 гектар сад бии. Мичуринска һургаалые зүбөөр хэрэглээ һаа, республикынгаа бүхы колхозуудые садтай болгожо шадаха байнабди.

Манай республика дотор садай ехэхэн талмайтай колхозууд бии. Жэшээнь, «Красное знамя труда» колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Петров)—20 га, «Улан-Эрхирик» колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Санжиев) 5 га садай талмайтай ба үшөө 10 га газарта тарихаяа бэлэдхэжэ байна. Мухаршэбэрэй аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Бродников) 3 гектарһаа үлүү садтай, мүнөө 10 гектар газарта тарихаяа бэлэдхэжэ байна. Зарим колхозууд 10 жэлэй саада тээ сад тариһан юм, тэрэнь жэл бүри горьтой олзо доход оруулна. Жэшээнь, Кабанскын аймагай «Красное знамя» колхозой сад 1 га газарһаа 10 мянган түхэригэй олзо үгэһэн байна. Мүн Тарбагатайн аймагай «Красная заря» колхозой 2 гектар садынь хоёр жэлэй туршада 8 мянгаһаа үлүү түхэриг олзо үгөө.

Республика дотор мүн өөрын сад таридаг хүнүүд олон. Нүхэр Черемисин (г. Бабушкин) аяар 1914 онһоо хойшо өөрын сад эрхилнэ. Тэрээн соонь томо үрэтэй жэмэсүүд—сливэ, груша, вишни, малина, крыжовник ба гүлзээргэнэ бии. Гэбэшье, Кабанскын аймагай хүдөө ажахын таһагые даагша ба тэрэнэй ахалагша агроном Залуцкий иимэ баян дүй дүршэлые аймагай колхозуудта дэлгэрүүлхэ гэжэ оролдоногүй.

Баргажанай аймагта нүхэр Малико сад тарилгаар ехэ һонин хүдэлмэри хэдэг ба томо үрэтэ яблонитай болонхой. Түнхэнэй аймагта нүхэр Конончик виноград ба яблони һайнаар ургуулна.

Һүүлэй хоёр жэлэй турша соо үрэ-жэмэсэй туршалгын станци зарим тэды амжалта туйлаа.

Энэ станци 1949 ондо 1 гектарһаа 5,2 центнер яблока, 20 центнер крыжовник, 8 центнер малина, 26 центнер үхэр нюдэ хуряагаа һэн. 1950 ондо бүри ехэ ургаса абаа. Садһаа нилээд ехэ олзо доход оруулагдана. Агротехникэ зүбөөр бэелүүлһэнэй ашаар зарим яблони 100—150 килограмм ургаса үгөө. Тингэжэ яблониин гектар бүриһөө 39 центнер ургаса абтаһан байна.

Эндэхи условидо садай га бүриһөө 10—14 мянган түхэриг олзо оруулжа болохо байна.

Манай станци өөрынгөө питомнигто томо үрэтэ тусгаар яблони тарихань.

Колхозуудай тариһан садуудынь бага хэмжээтэй. Жэшээнь Мухаршэбэрэй, Бичурын, Заиграйн ба бусад аймагуудай зарим колхозууд оройдоо 0,20—0,5 га садтай юм. Иимэ баганууд садуудай газар элдүүрилхын тула механизмуудые хэрэглэхын аргагүй байдаг.

Сад таридаг кадрнуудые бэлэдхэлгэдэ онсо анхарал хандуулха хэрэгтэй. Иимэ кадрнуудые бэлэдхэхэдээ, тэрээндэ дуратай хүнүүдые олохо шухала. Мүн сад тариха элдэб машинанууд дутана. Хэрбээ манай колхозуудай зүгһөө сад тарилгада тусгаар анхарал хандуулаагүй һаань, машинно-тракторна станцинуудай зүгһөө 30—40 сантиметр гүнзэгыгөөр хахалдаг тусгаар плугтай тракторнуудые табяагүй һаань, мүртэй хүдэлмэри хэгдэхэгүй байна.

Сад тарилгые механизацилхын тула гүрэмнай материальна үргэн базатай. Манай промышленность тусхай тракторнуудые, садай плугуудые, культиваторнуудые ба дисковэ борнойнуудые гаргана. Тиимэһээ эдэ машинануудые олоор хэрэглэжэ, сад тарилгые ба харууһалгые механизацилха, тэрээнэй ашаар республика дотороо садые үргэнөөр хүгжөөхэ ёһотойбди.

В. Тюменцев, Бурят-Монголой үрэ-жэмэстэ туршалгын станциин директор.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, майн 18. (ТАСС). Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командованиин мүнөөдэр дамжуулһан мэдээсэл соо иигэжэ хэлэгдэнэ: Арадай армиин частьнууд бүхы фронтнууд дээрэ Хитадай һайндуратантай нигта харилсаатай ябажа, американо-английска интервентнүүдэй сэрэгүүдэй контрдобтолгонуудые амжалтатайгаар гэдэргэнь сохин, эдэнии урда зүг тээшэ намнаба, дайсанай хүнүүд ба техникые ехэ гэмтэл хоролтонуудта оруулжа байна.

Польшодо эб найрамдалай национальна плебисцит эхилээ

ВАРШАВА, майн 17. (ТАСС). Эб найрамдалай национальна плебисцит мүнөөдэр бүхы Польша дотор баярай оршон байдалда эхилээ.

Ороной городууд ба тосхонууд сагаа-улаан ба улаан тугуудаар, И. В. Сталинай, Болеслав Берутын, арадай Польшын хүтэлбэрилэгшэдэй портредүүдээр гоёогдон шэмэглэгдэнхэй байна.

Бүхы орон доторнь эб найрамдалай тала баригшадай 100 мянга шахуу комитедүүд хүдэлмэрилнэ.

Голосованиин хэгдэхэ пунктнууд һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэнхэй. Голосовалга үглөөгүүр эхилһэн аад, үдэрэй тэн болотор польско городууд ба тосхонуудай хэдэн миллион ажалшад эб найрамдалай национальна плебисцидэй бюллетеньнүүдтэ гар табиһан байна.

Үсэгэлдэр Польско республикын президент Болеслав Берут ба Гүрэнэй Соведэй гэшүүд тус плебисцидэй бюллетеньнүүдтэ гар табибад.

Хитадай хүдэлмэришэд эрдэм шудална

ПЕКИН, майн 17. (ТАСС). «Гунженьжибао» газетын мэдээсэлһээ мэдэхэдэ, хүдэлмэришэдтэ зорюулһан үдэшын һургуулинууд бүхы Хитад дотор байгуулагданхай. Хүсэдбэшэ мэдээнүүдэй ёһоор, тус һургуулинуудта 1250 мянган хүн һурана. Зарим предприятинуудай ба шахтануудай хүдэлмэришэдэй 80 үлүүтэй процентнь үдэшын һургуулинуудта һурадаг байха юм.

Хүдэлмэришэд үдэшын һургуулинуудта ябажа үзэг бэшэг үзэхэһөө гадна, мүн өөһэдынгөө юрэнхы культурна хэмжээе дээшэлүүлнэ. Эдэ бүгэдэ хадаа үйлэдбэриин техникэ шудалха, ажалай шэнэ амжалтануудые туйлаха ябадалдань хүдэлмэришэдтэ туһалдаг байна.

Орон доторхи олон заводууд ба фабрикануудта үйлэдбэриин мүрысөөнэй үргэнөөр дэлгэрһэнтэй дашарамдуулан, тэндэхи профсоюзууд үдэшын сагта хүдэлмэришэдэй һураха техническэ һуралсал эмхидхээ. Тиимэ һуралсалай гол методынь—залуу хүдэлмэришэдтэ дүршэл ехэтэй хүдэлмэришэдэй зүгһөө эрдэм ба мэргэжэлээ заалга болоно. Хүсэдбэшэ мэдээнүүдэй үндэһөөр, мүнөө бүхы орон доторнь 100 мянган хүдэлмэришэд тиимэ аргаар техническэ эрдэм шудалжа байна.

„1951 оной пражска хабар“ гэжэ хүгжэмэй уласхоорондын фестиваль Прагада нээгдэбэ

ПРАГА, майн 17. (ТАСС). «1951 оной пражска хабар» гэжэ хүгжэмэй уласхоорондын фестиваль Чехословакиин Коммунистическэ партиин 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдан үсэгэлдэр баярай концертээр нээгдээ.

«Эхэ оронoo байгуулан—эб найрамдал бэхижүүлнэш» гэһэн чехословацка композитор Вацлав Добиашын кантата, скрипкэ ба оркестртэ зорюулһан Антонин Дрожакын концерт ба «Ой модод тухай дуун» гэһэн Дмитрий Шостаковичын оратори угаа ехэ амжалтатайгаар дуулагдаа.

ООН-эй Генеральна Ассамблейн Политическэ комитедтэ

НЬЮ-ЙОРК, майн 17. (ТАСС). Хитадай Арадай Республикада эд бараа үгэхэ ябадалые хориможолхо (эмбарго) тухай США-гэй резолюциие Генеральна Ассамблейн Политическэ комитедтэхи американска блок үдэрэй заседани дээрэ һайшаагаа. Тус шиидхэбэринь механическа олонхёор абтаһан байна. Гэхэ зуура, ООН-эй Устав хадаа амгалан ба аюулгүй байдал сахилгын түлөө гол харюусалгые Аюулгүйн Соведтэ даалгана, тиимэһээ Политическэ комитет эмбарго мэтын асуудалнуудые зүбшэлхэ эрхэгүй гэжэ советскэ делегат Малик ба бусад делегадууд энэнэй урда тээ зааһан юм.

Американска резолюциие зүбшөөжэ 45 голос үгтөө. Энэ асуудалые Генеральна Ассамблей зүбшэн хэлсэхэ ёһогүй гэһэн һанамжые үндэһэ болгон, Советскэ Союзай, Украинска ССР-эй, Белорусска ССР-эй, Польшын ба Чехословакиин делегадууд голосованида хабаадаагүй.

9 делегадууд — Афганистанай, Бирмын, Эквадорой, Египедэй, Индиин, Индонезиин, Пакистанай, Швециин ба Сириин делегадууд—һаналаа бариба. Люксембургын делегат байгаагүй.

Итальянска сенадта

РИМ, майн 17. (ТАСС). Зэбсэглэлгэдэ зорюулан 250 миллиард лир хэмжээтэй онсо һомололго хэхэ тухай (урда тээнь депутадуудай палатын һайшааһан) хуулиин проект итальянска сенадта зүбшэн хэлсэгдэжэ байна.

Дискуссида хабаадагша правительственна партинуудай зүгһөө үгэ хэлэгшэд бултадаа США-гэй эрилтээр Италида бэелүүлэгдэжэ байгаа яаралтай зэбсэглэлгые «өөрыгөө хамгаалха» хэмжээябуулга гээшэ гэжэ харуулха һэдэлгэ гаргана. Тэдэнэй мэдүүлгэнүүд соонь Советскэ Союзда эсэргүү хардалганууд хэгдэнэ.

Гэхэ зуура, эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй гэшүүн — дулдыдангибэшэ сенатор Артуро Лабриола правительственна партинуудай баталамжануудые эрид шүүмжэлхэ зуураа, иигэжэ мэдүүлбэ: яаралтайгаар зэбсэглэхэ һэмди гэгшэдэй хэлэһэн үгэнүүдынь дай үргэдхэн һүжэрөөхэ зорилготой американска бузар пропагандые һажааһан ябадал болоно.

Италишье, мүн Европошье СССР-эй зүгһөө ямаршье аюулда дайрагдаагүй юм, дайрагдахашьегүй. Харин Советскэ Союз хэдэ дахин баруун тээһээ агрессидэ дайрагдаһан байгаа. Дайсад бии гэжэ баталхые манай правительствын хэды оролдобошье һаань, ССР дотор ба арадай демократиин оронууд дотор Италиин дайсад үгы байна.

Сенадай коммунистическэ группын зүгһөө үгэ хэлэхэдээ, сенатор Оттавио Пасторе иигэжэ мэдүүлээ:

— Зэбсэглэл тухай хуулиин проектые зүүнэй партинуудай буруушааһан шалтагаанууд гэбэл: ороние экономическа талаарнь үгырүүлгэ ба олониитые ядуу хооһон болголго хадаа үйлэдбэриин капиталовложенидэ хэрэглэхын орондо, гүрэнэй мүнгэ зөөрие зэбсэглэлдэ гаргашалха алибаа боломжые хаһаа; американска зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хабсаргалта бэшэ, харин болото национальна арми гэжэ тоологдохо арми үгы байна; дай һүжэрөөхэ зорилготойгоор де Гаспериин правительство гадаадын херого политика ябуулна.

Франциин Национальна суглаанда һунгахэ һунгалта июниин 17-до болохонь

ПАРИЖ, майн 17. (ТАСС). Франциин Национальна суглаанда һунгаха һунгалтые 1951 оной июниин 17-до хэхэ тухай министрнүүдэй соведэй түрүүлэгшын циркулярые «Журнал офисьель» тунхаглаба.

Титын бүлэгэй хэрсто хэрэг

ПАРИЖ, майн 17. (ТАСС). Корейдэ югославска солдадуудай үхэһэн тухай хэдэн зуун мэдээсэлнүүд Югослави руу эльгээгдээ гэжэ, Улаан Хэрээһэнэй обществонуудай Женевэдэхи Лигиин хүдэлмэрилэгшэд мэдүүлээ гэжэ «Юманите» газетэ мэдээсэбэ.

Баргажанда кино муугаар харуулна

Баргажанай аймагай партийна организаци ажалшадта кино харуулгын асуудалда анхаралаа багаар хандуулна. Энэ талаар ажалшадай мүнөө үеын эрилтэнүүд хангагданагүй.

Киносетиие үргэдхэлгын, кино харуулалгын түсэбүүд эндэ дүүргэгдэдэг, теэд гүнзэгыгөөр хаража үзэбэл, нилээд ехэ дутагдалнууд бии. Топико-Хабаржан, Хараусан, Мандай нютагуудта ажаһуудаг малшадта, лесоучастогуудай хүдэлмэришэдтэ үни удаан саг соо кино харуулагданагүй. Манахово, Курбулик, Максимиха тосхонуудай ажалшад хэдэн жэлэй турша соо кинокартина хараагүй. Иимэ байдалые ВКП(б)-гэй айком ба аймгүйсэдком мэдэжэ байдаг.

Нүүдэл кинонуудай хүдэлмэри һулаар табигданхай. Кинофикациин аймагай таһагай начальник нүхэр Березин механигуудай юу хэжэ ябаһыень заримдаа шалгадаггүй. Нүүдэл кинонуудай маршрудууд муугаар табигданхай. Тиимэһээ заримдаа нэгэ колхоздо хэдэн нүүдэл кинонууд нэгэн доро шахуу хүрэжэ ерэдэг.

Эдэ мэтын дутагдалнууд дээрэһээ һай һайн фильмнүүдтэй ажалшад багаар танилсана. «Берлинэй унаалга» гэжэ фильмын хоёр сериие оройдоо 188 хүн, «Хитад арадай илалтые»—228, «Горькиин багаа наһан» гэжэ фильмые—198 хүн хараа. 1951 оной I квартал соо нүүдэл кинонуудай олошорһоншье һаань кино-харагшадай тоо ехээр нэмээгүй.

Нүүдэл кинонуудтай хамта лекторнууд ба элидхэлшэдэй хүдөө гаралга эндэ заншал болгогдоогүй. Фильмнүүдые тунхаглан сонсохолго үшөө муу байһаар. ВКП(б)-гэй айкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша нүхэр Поздняков нүүдэл кинонуудай маршрудые баталан гар табилгаар бүхы хүдэлмэреэ хизаарлана.

Научно-популярна ба документальна фильмнүүд хангалтагүйгөөр хэрэглэгдэнэ. Шэнэ фильмнүүд үсөөнөөр ерэнэ. Жэшээлхэдэ, 1950 оной декабрь һара соо экранууд дээрэ гаргагдаһан «Москваһаа холо» гэжэ фильм 1951 оной февралиин һүүлдэ Баргажан хүрэжэ ерээ. «Демократическа Германи», «Золтой һайнаар тамараарайгты» гэһэн фильмнүүд мүнөө хүрэтэр ерээгүй.

Кино муугаар харуулалга мүн лэ ехэхэн дутагдал гэжэ тоологдохо байна. Жэшээлхэдэ, киномеханик Корнаков ажалшадта хүндэгүй болонхой. Тэрэнэй кино харуулхада аппарат, мотор гү, али ондоо нэгэ юумэнь эбдэрдэг, кинолентэнүүд таһардаг заншалтай. Түрүү механигууд Тарасенко, Малыгин, Цыденовэй дүй дүршэл бусад хүдэлмэрилэгшэдэй дунда дэлгэрүүлэгдэнэгүй.

Кадрнуудые шэлэн абалга кинофикациин таһагта муугаар табигданхай. Тиимэһээнь ажалай жаяг зааршам эбдэхэ ябадал олон. Муугаар хүдэлмэрилһэн дээрэһээ һүүлэй 2 жэл хахад соо 9 хүн ажалһаа гаргагдаһан байна. Энэ хугасаа соо кинофикациин аймагай таһагые даагша 3 дахин һэлгэгдээд, мүнөө нүхэр Березин хүдэлмэрилжэ байна. Энэ нүхэр өөрынгөө ажалые хүсэд мэдэдэггүй юм.

Һүүлэй 3—4 жэлэй турша соо ажалшадта кино харуулгын асуудалнууд хаанашье зүбшэн хэлсэгдээгүй, ямар нэгэн хүтэлбэрилхы заабаринууд үгтөөгүй.

Эдэ бүхы дутагдалнуудые дары усадхаха шухала.

Д. Батоев.

СПОРТ

Байгша оной майн 6-һаа 8 болотор Минск городто хүдөө нютагуудай [...] сэтэйшүүлэй Бүхэсоюзна мүрысөөн болоо. Тэрээндэ бүхы союзна республикануудай түлөөлэгшэд хабаадалсаһан байна.

Командна мүрысөөнэй түрүү һуурие РСФСР-эй нэгэдэмэл команда эзэлээ. Бүхэшүүлэй хоорондын мүрысөөндэ Украинска ССР-эй түлөөлэгшэ [...] туйлаа. Энэ мүрысөөнэй хоёрдохи һуурие Кяхтын педучилищиин [...] рук, хүндэшэг шагнүүртэй Г. Кравцов эзэлээ. Тэрэшэлэн Баунтын дунда һургуулиин физическэ хүмүүжүүлгын багша, хүндэшэг шагнүүртэй Г. [...] ловьев гурбадахи һуурида гараа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: манай республикаһаа тус мүрысөөндэ хабаадаһан Г. Бр[...]пов, Г. Соловьев (баруун гарһаа) гэгшэд байна.

М. Миневэй фото.

Футболоор Сибирскэ зонын 2-дохи группада наадагшад

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура ба спортын хэрэгые эрхилхэ комитет футболоор 2-дохи группада Российска Федерациин түрүү һуури эзэлхын түлөө наадалгын дүрим ба календарь баталаа.

Сибирскэ зонын хоёрдохи группада иимэнүүд команданууд наадаха: «Динамо» (Улан-Удэ), «Динамо» (Кемерово), «Динамо» (Томск), «Динамо» (Новосибирск), «Динамо» (Омск), «Красное знамя» (Барнаул), «Авангард» (Красноярск), «Авангард» (Иркутск).

Майн 20-до БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ «Динамо» (Улан-Удэ) — «Авангард» (Иркутск) командануудай түрүүшын уулзалга болохо байна.

Е. Николаев.

Худан голоор

Хурданаар урдадаг Худан голоор модо урадхуулга эхилээ. Хориин леспромхозой модо урадхуулагшад 4 бригада болон илгараад, өөһэд хоорондоо мүрысэн, модо урадхуулга дээрэ ажаллана. Үдэрэйнгөө нормонуудые 130—170 процент хүрэтэр дүүргэдэг нүхэд Свиновскиин, Андреевскиин, Бурксвай хүтэлбэрилдэг бригаданууд модо урадхуулгын түрүүшын үдэрһөө үндэр темпэтэйгээр хүдэлмэрилнэ.

Модо урадхуулха хүдэлмэридэнь аймагай центрын ажалшад социалистическэ туһаламжа үзүүлнэ. Хориин аймцентрын хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад воскресник эмхидхэжэ, нэгэ үдэр соо 1500 кубометр модо уһанда табяа. Хэжэнэй дунда һургуулиин 7—8—9 класуудай һурагшад воскреснигтэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, эршэмтэйгээр ажаллаһанай түлөө модо урадхуулагшадай баясхаланда хүртэһэн байна.

А. Жамбалдоржиев.

Барандаа нормоёо дүүргэнэ

Хориин леспромхозой «Патайн горхон» гэжэ участогай коллектив модо урадхуулгада бэлэдхэлые эршэмтэйгээр ябуулжа байна. Эндэ нүхэр Андриевскиин хүтэлбэрилдэг бригада социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

Тус бригада 13 хүнһөө бүридэнэ. Тэдэнэй дунда нормоёо дүүргэдэггүй нэгэшье хүн үгы. Майн түрүүшын хахад соо модо уһанай эрьедэ дүтэлүүлгэ дээрэ хүдэлмэрилхэдээ энэ бригада үдэр бүрнингөө нормые 130 процент хүрэтэр дүүргэжэ байгаа.

Тэрэшэлэн стахановец Будаевай бригада ажалай үндэр бүтээсэ туйлана.

М. Доржиев.

Түрүү сельподо

Һүүлэй табанжэлэй туршада Иволгын аймагай Саянтын сельпогой коллектив социалистическэ мүрысөөндэ хододоо түрүү һуури эзэлээ, республиканска Хүндэлэлэй доскада бэшэгдэхэһээ гадна, БМАССР-эй Совминай болон профсоюзуудай областной Соведэй дамжуулгын Улаан тугта, мүн мүнгэн шанда нэгэнтэбэшэ хүртэһэн байгаа. Эдэ бүхы амжалтануудые сельпогой коллектив хайшан гэжэ туйланаб гэһэн асуудал бусад сельпонуудай хүдэлмэрилэгшэд табидаг юм. Тэрээндэ иимэ харюу үгтэхэ байна.

Сельпогой хүдэлмэрилэгшэд нэн түрүүндэ, худалдан абагшадтаяа халуун барисаатай байдаг, тэдэнэй захилай ёһоор эд товарнуудые асаржа худалдадаг, магазинууд соогоо ариг сэбэрые һайнаар сахижа, худалдан абагшадта культурнаар хандадаг байна. Магазинуудаа тогтоогдомол саг соонь ходо нээлгэтэй байлгадаг юм. Тэрээнһээ гадна, нүүдэл худалдаа наймаа холын гүүртэнүүдтэ, фермэнүүдтэ болон тарянажалай бригадануудта таһалгаряагүй хэдэг байна.

Түс сельпогой магазинуудта ороходо худалдагдаха эд товарынь тогтоогдоһон ассортиментын ёһоор дэлгээтэй байдаг. Эд товарай эрьесын энэ жэлэй нэгэдэхи кварталай түсэб 118,2 процент дүүргэгдэбэ. № 1 магазинай коллектив (даагшань нүхэр З. Грищенко) кварталына түсэбөө 150,2 процент дүүргэһэн байна. Дежурна магазинай даагша нүхэр Елена Хатксева нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбые 1[...] процент дүүргэжэ, социалистическэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлэө.

Харюусалгата редактор Б. А. ОЧИРОВ.

Мүнөөдэр кино театрнуудта

Ород ДРАМЫН ТЕАТРТА — «Хадада гараһан басаган» (12, 20 час 30 минутаһаа).

Кинотеатр «ПРОГРЕСС» — «Түрүүшын старт» (16.18.20,22 часуудһаа).

Кинотеатр «ЭРДЭМ» — «Гурбан мушкетер» (15, 17, 19, 21 часуудһаа).

БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадиондо — Футбольно матч (18 часһаа). «Динамо» (Улан-Удэ) — «Авангард» (Иркутск) команданууд наадана.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора —7-85, отв. секретаря — 3-23. Отделов: партийной жизни, культуры и быта —4-52, сельскохозяйственного и промышленности—6-81, мест. информации и писем — 6-84. Для междугородных переговоров — 16.

Н—03593. Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000